

**Otcove ruky na nedeľnom stole
také sú veľké ako taniere.
O chvíľu pôjde preč kúpiť chlieb za mozole,
iba čo doje zvyšky večere.**

**Keď mi tie ruky na sobotu vráti,
budeme opäť sedieť za stolom
a moja dľaň sa v jeho dlani stratí,
ako by jej tam vôbec nebolo.**

**A ja viem, Bože, čo sa možno stane,
že vyhrkne mi slza na líčko,
moja dľaň bude v teple jeho dlane
ako ružové vtáčie vajíčko.**

Modlitbičky – Milan Rúfus

OTCOVE DLANE

Aké sú? Tvrdé, ale láskavé, tvrdé od mozol'ov, no keď hladia detskú hlávku, zmäknú láskou. Otec nenahovorí veľa slov, kráča životom ticho, mlčanlivo, no vie o všetkom, jeho pozornému zraku, nič neunikne. Vie, kedy dcérka odvráva, kedy syn nepočúva, počká chvíľu, otec sa nerád unáhli. No v pravej chvíli zasiahne a jeho dľaň cítime celý život.

Otcove dlane sú tvrdé, ale voňajú láskou, láskou bez slov, ale deti o nej vedia, prúdi k nim v toku ich dní. To on, ich otec, sa stará o chlieb aj o strechu nad hlavou, jeho dlane sa usilujú, aby rodina mala všetko, čo potrebuje. Otec je hlava rodiny, stráži si svoju pevnosť, svoj hrad, svoj dom, dobrý otec nedovolí, aby vyhasol oheň v rodinnom krbe. Včas sa postará o polená doň a ako dobrý hospodár drží svoju stráž nad rodinou. Mesiac jún je mesiacom detí aj otcov, spolu slávia svoj sviatok. Mamky na chvíľu odovzdajú svoju pochodeň lásky do ich rúk a otcovia sa jej chytia, milujú svoje deti rovnako, len to nevedia tak jasne vyjadriť. City neprejavujú radi, stavajú sa do tvrdšej pózy, ale nie je to na škodu, deti musia pocítiť tvrdosť otcových dlaní. Otec je otec a tak to má aj ostať, je muž a muži neplačú, a ak, tak ticho, bez slov, vo svojom vnútri sa vyrovnávajú so životom. Otec je autoritou a dobrý otec sa vie v pravý čas skloniť k svojim deťom, pomôcť aj pohladiť.

Aj náš Otec v nebi je práve takýto, je presne tým pravým typom otca, miluje svoje deti tu na zemi a chce, aby žili dobrý a spravodlivý život. Skláňa sa k človeku, vystiera ruku a nabáda na cestu viery. Chráni a žehná rodinu, deti aj otcov!

Anna Mitaľová

DIEŤA POTREBUJE LÁSKU

Dnešné deti sú v podstate vyspelejšie. Známa a často preferovaná veta a súhlasíme, že aj pravdivá. Ale čoraz častejšie sú konštatovania o závislosti či závislostiach, detskej kriminalite, právach dieťaťa, ale aj o traumách detí pri nástupe do školy, pri očakávaní vysvedčenia, o potrebe psychológov, nebezpečenstvách pri úrazoch, ale aj o nadaných deťoch, hyperaktívnych a pod. Je to široké spektrum názorov, do ktorého nechcem ani nemôžem zasahovať. Spoločné však majú jedno. Aj keď pripúšťajú rôzne vplyvy pôsobenia,

tlaky na deti, podstata pri ich formovaní je vždy rodina, jej zázemie, hodnoty, ktoré dieťa dostáva v tom kladnom, ale aj negatívnom ponímaní.

Mnohým rodičom sa narodí krásne dieťa a v dieťati sa im prihovára samo nebo. Najmä matky vedia rozprávať o tom, aké to je nevýslovné šťastie. Sú však aj rodičia, ktorým sa narodila nezdravá dieťa. Oných sa pri pohľade na dieťa dotkne nevýslovná bolesť. Narodí sa nám bolesť a človek jej už môže dať iba meno. (M.Rúfus)

Ale všetky deti, aj tie, potrebujú predovšetkým lásku, nielen pri narodení, ale po celý život, lebo tak, ako to povedal niekto iný: až nad hrobom svojich rodičov som prestal byť dieťaťom. Samozrejma by mala byť láska matky a dieťaťa, rodičov vôbec, ale aj láska matky k dieťaťu, od každého ďalšieho, komu bude vo svojom živote zverená. A tými sú aj opatrovatelia v DD v DSS, učelia, vychovávateľa, pestúni. Toto považujem za najväčšie právo dieťaťa. Právo na lásku, právo na všetky vedomosti, ktoré mu v určitom veku prináležia. Ale v súčasnosti sme svedkami práve nedostatku lásky k ešte nenarodenému dieťaťu, novorodiatku, ale odvrhnutému aj ďalším a ďalším, ktoré sa navyše práve nedostatkom lásky ocitli v detských domovoch, a tie svojou kapacitou už nestačia.

Prvý ročník na škole bol ten, ktorému som sa venovala z takmer štyridsiatich rokov učiteľskej praxe najviac. Prichádzali doň deti aj z MŠ, ale aj rovno z rodín. A od ich učiteľky sa čakalo, že bude nielen učiteľkou, ale aj druhou mamou. A aj bola. Bola všetkým, čo ten ustráchaný žiak potreboval. Asi pred dvadsiatimi piatimi rokmi som mala dve dievčatká, ktoré v predškolskom veku stratili mamu. A prvý ročník a slovo mama sa nedajú oddeliť. Každé rozprávanie, nové písmenká aj prvé slovo súviselo s mamou. Vyplniť prázdne miesto po mame nebolo možné, len preklenúť medzeru, voliť ohľaduplnosť a takt, aby to bolelo čo najmenej.

Ale aby dieťa napredovalo, aby pociťovalo čo najmenej ujmu a stres aj pri svojich neúspechoch, nestačí len učiteľ, ale zosúladenie, pochopenie, podpora, spolupráca s rodičmi. Bez nej to nepôjde. Viem čo to je podpora rodičov, prežila som to. Po skončení štvrtého ročníka poteší matka učiteľku, vraj môže byť rada, už s jej synom nebude mať problémy. Ona nie, len aby ich nemala matka. A veru boli a väčšie, vážnejšie ako tie počas štyroch rokov. Matka vtedy upozornenie neprijala. V jednu májovú sobotu sme boli medzi pozvanými na svadbu dvoch mladých ľudí. Celkom prirodzené pre mladých, ale predsa. Tešiť sa s nimi nemohli rodičia mladej. Nebolo im dopriate. Určite svoje dve dievčatká s láskou vychovávali, ale nie dlho. Nesmiernu úctu pociťujeme k človeku, ktorý sa vtedy podujal na neľahkú úlohu, a zavŕšil ju touto sobotou a ďalšia podobná sa črtá o pár mesiacov. Osud mu nedoprial svoju rodinu, ale pripravil mu úlohy, ktoré sa bez lásky k svojim zverencom, vrátane jeho najmladšieho brata nedali a nemohli splniť.

Dve dievčatká nehovoriacich rodičov, s ktorými som začínala v 1. ročníku, netrpeli na nedostatok lásky a starostlivosti svojich rodičov. Ale s dievčatkami sa bolo treba rozprávať, počúvať ich, vrátane prvých písmen a slov a ďalšie a ďalšie školské, detské úlohy a zážitky a to už nebolo možné. Ale bola tu babka, obetavá, láskavá, ktorú som nesmierne obdivovala, boli sme v neustálom kontakte, jej záujem o všetko, čo dievčatká potrebovali, čím žili, bol úžasný. Absolvovali sme s ročným vekovým rozdielom medzi dievčatkami úplne všetko školské, záujmové, športové, ďalšie štúdium, zamestnanie až sobáš. Splnilo sa aj babkino pranie, odprevadili sme ju na jej poslednej ceste. Úžasný, skutočný príbeh detí – vnučiek a starej mamy založený na obetavosti, vzájomnej úcte a láske.

Ako začínajúcemu učiteľovi dal otec p. Sereďay, tiež učiteľ, svojmu Martinovi radu, ktorú uvádza vo svojich spomienkach, stále použiteľné rovnako pre učiteľa aj pre rodiča. „V škole si pre dieťa učiteľom, priateľom, bratom i rodičom. A ako rodič môžeš jednou rukou aj udrieť. Ale druhú maj vždy pripravenú pohladkať.“

Mestská polícia informuje

1. Mestská polícia prijala oznámenie vo veci krádeže nádoby na TKO, ktorej sa dopustil doteraz nezistený páchatel'. Ku krádeži došlo na Ulici kpt. Nálepku na škodu firmy JOMA v celkovej výške 1.000,- Sk. Vec je v štádiu objasňovania.
2. Dňa 15. mája 2008 došlo ku krádeži náprsnej tašky v predajni potravín v Dome služieb, ktorá obsahovala malú hotovosť a doklady. Poškodená oznámila nález dokladov s prázdnu náprsnou taškou dňa 19. mája 2008 v záhradke rodinného domu na Kukučínovej ulici. Vec objasňuje MsP.
3. Dňa 19. mája 2008 hliadka MsP zistila spáchanie priestupku proti verejnému poriadku – nedovolené vylepovanie plagátov na mestských verejných priestranstvách. Vec bola vybavená v blokovom konaní v zmysle platných právnych noriem.
4. Mestská polícia prijala oznámenie vo veci poškodenia 3 ks sklenených výplní na budove amfiteátra v Parku mieru na Dukelskej ulici, ako aj poškodenie fasády budovy nápismi na škodu mesta Giraltovce. Vec objasňuje MsP.
5. Dňa 16. mája 2008 došlo k pokusu krádeže drevených šalovacích dosák z areálu CVČ na Fučíkovej ulici. Vzhľadom na to, že ku škode na majetku nedošlo a skutku sa dopustila maloletá osoba, ktorú za jej konanie nie je možné postihovať, vec bola v zmysle platných právnych noriem odložená.

VIETE, ŽE ...

- V úpravách budov sa pokračuje s príchodom teplejších dní. Zatepľovacími prácami a úpravami fasády prešla predajňa Bagi, známa ako Kovo - kuchynka.
- V apríli sa rozbehli práce aj na ďalšej časti dvojbudovy pánov Juhu a Foltína. Rýchlym tempom vyrastá moderné dvojča, ktoré bude slúžiť miestnym i cudzím občanom na občerstvenie. V súvislosti s výstavbou však musel ustúpiť zo svojho viacročného stanoviska zeleninový stánok firmy MARKO, na ktorý boli občania mesta i cestujúci zvyknutí.
- Na našej Združenej strednej škole podnikania maturovalo v tomto školskom roku 72 študentov rôznych odborov, záverečné skúšky absolvovalo 48 študentov.
- Zlým dojmom pôsobil donedávna spadnutý betónový masívny plot pri bytovkách A, B,C,D /Pri mlyne/. Je to vstup do mesta a určite to na ľudí prechádzajúcich týmto priestorom nepôsobilo dobre . Veríme, že priestor pri prvých giraltovských bytovkách nadobudne čoskoro definitívnu peknú podobu.

- Koncom apríla a v priebehu mája sa naše CVČ pustilo do záverečnej etapy rekonštrukčných prác vo svojich priestoroch. Od ZŠ dostali k dispozícii jednu veľkú prízemnú triedu, predelením ktorej získali dve miestnosti, ktoré využívajú na svoju výchovnú činnosť. Väčšia trieda bude slúžiť na vyučovanie cudzích jazykov, čomu významne napomôže aj zavedenie domáceho kina do jej priestorov. V menšej sa už definitívne usídlila hodinová škôlka so všetkými svojimi atrakciami, ku ktorým pribudnú aj nové. Vyriešil sa aj vstup do týchto priestorov. Vznikli tu 2 nové šatne s novou dlažbou a maľovkou, pribudli dve vynovené sociálne zariadenia s novým obkladom i sanitou. Na prízemí je zriadené aj samostatné WC, ktoré bude slúžiť verejnosti počas aktivít na detskom dopravnom ihrisku a minigolfe. Celú budovu obklopili nové asfaltové chodníky, ktoré lemujú semaforey a dopravné značky, cvičné autička dopravného ihriska budú mať svoj prístrešok na rohu budovy. Kvôli bezpečnosti je celý areál monitorovaný nepretržite 24 hodín denne modernými bezpečnostnými kamerami. Ak zjídete do zadnej časti areálu, objavíte tam priestor pre vtáčiu ZOO i kletky pre psíkov. Na stene vedľa altánku vznikne lezecká stena. Nezanedbateľné je, že CVČ bude môcť od konca júna ponúknuť 18 stanovísk minigolfového ihriska, ktoré do konečnej podoby priviedla renomovaná firma známa najmodernejšou technológiou výroby týchto športových zariadení. Aj ihrisko pri Radomke dostáva postupne definitívnu podobu. Zamestnanci CVČ pracovali na osadení bezpečnostného zábradlia i plošinky, z ktorej budú môcť diváci sledovať zápasy.
- Bývalá kočíkareň posluží ako galéria, v ktorej sa pravidelne budú striedať výtvarné práce žiakov, ale aj výtvarníkov z celého okresu. Tieto priestory sa otvoria pre verejnosť sprístupnením memoriálnej výstavy na p. Igora Nováka.
- Mnohí obyvatelia chovajúci sliepky sa stretávajú s nebývalou odvahou líšok. Tie sa opovažujú priblížiť až bezprostredne k domu a uchmatnúť si sliepku priamo pred očami majiteľa, či ju aspoň povláciť a nechať na dvore. Našťastie nás napádajú „iba“ líšky, v Tatrách sú to „až“ medvede.
- S aprílom sa naše CVČ lúčilo opekačkou zorganizovanou pre svojich členov. Vydržalo aj počasie, a tak si deti mohli prinesené pochúťky poopekať na krbovom ohníku v priestore besiedky CVČ.
- Občania Tehelnej ulice sa môžu tešiť na nový moderný chodník, na ktorom sa už začali prípravne práce.
- Briezky pri rímskokatolíckom kostole nám pripomenuli, že opäť prešiel ďalší rok a je tu čas, keď deti pristupujú k sviatosti prvého prijímania. V tomto roku ich bolo 27. Terénne úpravy sme si mohli všimnúť aj v priestore evanjelického chrámu, kde v tú istú prvú májovú nedeľu bolo confirmovaných 13 chlapcov a dievčat. Podobne v gréckokatolíckej cirkvi bolo 8 prvoprijímajúcich detí.
- V meste možno budeme mať 30-40 nových pozemkov na individuálnu výstavbu rodinných domov. V prípade úspešného rokovania MsÚ s evanjelickou cirkvou – vlastníkom pozemkov, by to bol priestor nad ulicami Budovateľská a Kpt. Nálepku. Ich rozloha by mohla byť 6-8 árov na 1 dom. Mesto by sa postaralo o infraštruktúru vrátane vybudovania prístupových ciest. Tá hlavná by viedla vedľa Čajkových domu. V meste je veľa mladých ľudí, ktorí zarábajú v zahraničí a peniaze by chceli investovať doma kúpou či výstavbou nehnuteľnosti.
- Poslanci na poslednom zastupiteľstve žiadali rozšíriť chodník pri Lucii smerom k hlavnej ceste. Po rozšírení priestorov vzniká problém pre chodcov i cyklistov. Istým riešením by bola aj chodníková skratka, ktorú si už občania vyšliapali v trávniku.
- V meste sa pripravuje tzv. „zasadačí poriadok“ autobusov SAD. Momentálne vládne v tejto oblasti chaos, najmä v ranných hodinách ľudia pobejú a nevedia

identifikovať ten svoj spoj. Vedenie mesta i SAD navrhujú osobitné miesto na vystupovanie cestujúcich a stabilné miesta pre autobusy určené na odchod. Poslanci sprostredkovali aj žiadosť vodičov, aby boli z nástupišťa odstránené plechové budy, ktoré výrastkovia využívajú na rôzne nekalé činnosti a vo večerných hodinách poškodzujú parkujúce autobusy.

- Ani prístup k materskej škole nie je bez problémov. Táto záležitosť sa riešila opakovane. Ide o priestor vedúci k poliklinike pred obchodom. Často býva zablokovaný parkujúcimi autami a nie je možné tade prejsť smerom k MŠ.
- V nedeľu 18. mája sa uskutočnilo v Dome kultúry zaujímavé a originálne športové podujatie. 13 chlapcov tu súťažilo o titul majster CVC v kulturistike. Súťažilo sa v troch váhových kategóriách: do 70 kg, do 75 kg a nad 75 kg. Svoje sily si vyskúšali aj naši mladí, mali príležitosť overiť si účinnosť ich cvičenia v posilňovni a tréningov. Titul absolútneho majstra CVC si odniesol súťažiaci z Popradu Branislav Olajos. Touto cestou ďakuje vedenie CVC Matúšovi Koblunickému za spoluorganizáciu tohto pilotného podujatia.
- Na CVC je už od 20. mája nainštalovaná horolezecká stena. Jej slávnostné uvedenie do života sa plánuje spoločne s ostatnými novými projektmi 26. júna 2008.
- V piatok 23. mája zasadala kultúrna komisia, ktorá prerokovala blížiac sa kultúrne podujatia. Keď vyjde Spravodajca, budeme mať už za sebou trojdňové Dni kultúry a športu pre zdravotne postihnutú mládež. Budeme vás o nich informovať stručne v júnovom, podrobnejšie v júlovom Spravodajcovi.
- Členovia kultúrnej komisie upozornili na nevhodné správanie mladých na cintoríne. Z tohto pietneho miesta si niektorí spravili miesto zábavy, a to dosť hlučnej. Asi nám chýba výchova v tomto smere. Bolo zvykom, že sa na mieste večného odpočinku správame dôstojne, ticho a s úctou. Pokúsme sa spoločne, aby to takto pretrvalo aj naďalej. Kultúrna komisia navrhuje osvetlenie cintorína /nielen senzorickým svetlom na bráne/ a námatkové kontroly policajtov /nielen mestských/ aj v nočných hodinách.
- Kultúrna komisia tiež navrhuje zaradiť pred vysielaním v mestskom rozhlase dve rôzne zvučky. Ľudová melódia by mohla oznamovať rôzne predajné akcie na trhovisku, naša **giraltovska hymna** by mala uvádzať ostatné správy MsÚ – rôzne pozvania, upozornenia, úradné hlásenia. Mimochodom, viete, že Giraltovcie majú svoju hymnu ? Jej autorom je bývalý učiteľ ZUŠ Jaroslav Doležal a nahrála ju vojenská hudba z Prešova.
- Veľká pochvala tentokrát patrí našim mestským záhradníkom, pracovníkom Mestského podniku služieb, ktorí veľmi originálne a vkusne pripravili mesto na slávnostné dni a privítanie hostí svojou kvetinovou výzdobou. Výborne vyzerá mestský erb z kvetov v parčíku pod rím. kat. kostolom. Vďaka, pán Ľubomír Kmec, i Vaším spolupracovníkom.

A. Škurlová

RODÁCI

Medzi známých a milých rodákov nášho regiónu patrí aj pán Vladimír Potaš .Rodinu Potašových nie je potrebné predstavovať staršej ani strednej generácii. Pre tých najmladších na vysvetlenie- rodičia pána Potaša venovali podstatnú časť svojho aktívneho života vzdelávaniu a výchove detí a mládeže v Giraltovcích , prispeli

nemalou mierou aj k rozvoju kultúrneho života a predovšetkým , obaja boli ľuďmi , ktorí vnášali do nášho denného zhonu pokoj, úsmev, pohodu. Mali tu veľa priateľov a tí nezabúdajú.

Rodinu Potašových si teda chceme pripomenúť prostredníctvom ich syna Vladimíra , ktorý žije a stále ešte aktívne pôsobí v neďalekom Prešove.

Moja prvá otázka, ako obvyčajne smeruje k obdobiu detstva. To Vaše je rozdelené do dvoch kapitol , do Marhane a potom do Giraltoviac. Zaspomínajte si na časy detstva a študentských rokov. Čo Vám z tých čias najviac utkvelo v pamäti?

Úvode musím povedať, že som v minulosti neodpovedal na podobné otázky pre žiaden časopis a nemám v tomto obore veľké skúsenosti.

Narodil som sa koncom vojny v meste Borský Mikuláš, kde sme boli evakuovaní. Otec bol vojak v Bratislave, mamu so starším bratom Štefanom dal na privát k cudzej rodine preč od veľkého vojnového virvaru z Bratislavy. Nebola to jednoduchá situácia . V dome už bývali ruskí vojaci, a keď som sa mal narodiť, každých 10- minút sa mamy chodili pýtať, či som už som na svete, aby mohli oslavovať. Asi preto som dostal aj meno Vladimír. Dostal som od vojakov darček po narodení , dnes už starý písací stroj ako ich vojnovú korisť po nejakom nemeckom dôstojníkovi. Tento stroj ešte mám v manzardke v Giraltovciach. Mama to nemala ľahké. O otcovi nevedela nič a asi po 4- mesiacoch môjho narodenia sa vydala na cestu späť na východ. Naša rodina nemala po vojne kde bývať . V obci , kde bol mamin rodičovský dom, sa čudovali , že sa niekto z rodiny po vojne vôbec vrátil. Dom bol už cez vojnu obsadený pre 3- triedy základnej školy v obci. Tento stav trval ešte 5- rokov po vojne. V dome po maminých rodičoch, ako sa hovorí, nezostala ani malá lyžička , všetko bolo/ sprivatizované/. Za tejto situácie rodičia zhľadali miesto pre učiteľov , kde by bolo možné aj bývať. Naskytla sa im možnosť učiť v Marhani , kde, musím povedať , som prežil časť môjho detstva, na ktoré sa nezabúda. Ľudia v tejto obci boli veľmi priateľskí a nápomocní. V tomto čase učiteľský stav mal veľký kredit a učitelia boli vážení občania. Spomeniem len časť aktivít mojich rodičov mimo učebného procesu. Hudobný krúžok/raz sme dokonca vystupovali aj v krajskom meste Prešove/, divadelný krúžok, recitačný krúžok, mičurinský krúžok- veľká školská záhrada pri škole pri bývalom kaštieli. V zime lyžiarske preteky, hokejové zápasy. Škola mala kompletne vybavenie pre žiakov, čo sa týka hudobných nástrojov, športových potrieb. Pravidelné organizovanie výletov po Slovensku. Možno sa to zdá nadnesené ,ale treba si uvedomiť ,že to bolo v čase 5-10 rokov po vojne. Otec v roku 1953 začal pracovať a stavať dom v Giraltovciach a v roku 1959 sme sa sťahovali do Giraltoviac.

Obaja Vaši rodičia boli učitelia. Veľa času sa vtedy venovalo rôznym organizačným povinnostiam , ktoré sa prenášali na pedagógov. Ostávalo dost' času na vlastné deti? Ako ste vnímali rodičov a ich široký okruh záujmov?

Rodičia učili v Giraltovciach , otec na ZDŠ a mama po doplnení vzdelania na vysokej škole v Košiciach začala vyučovať na SVŠ Giraltovece. Rodičia okrem vyučovania sa venovali aj iným aktivitám s mládežou. Mama viem doučovala cudzie jazyky a učila nemčinu a francúzštinu ako nepovinné predmety. V tých časoch sme mali povinný maturitný predmet len ruský jazyk. Otec mal viac energie a venoval sa mládeži v rôznych krúžkoch v pionierskom dome ,fotografickom ,filmárskom a výtvarnom krúžku. Musím sa priznať ,že som od mladosti mal väčší vzťah k praktickým aktivitám a dodnes ľutujem , že som odolal maminej snahe naučiť ma nemecký jazyk. Neskôr by sa mi v živote bol

zišiel. Ako dospelý popri zamestnaní som musel doháňať štúdium jazykov na Jazykovej škole v Prešove.

Otec, žiaľ, prácu v školstve koncom 50-tych rokov mal prerušenú a až po 10 rokoch v roku 1968 sa mohol vrátiť do školstva. Začal vyučovať na pomocnej škole v Giraltovciach, vlastne venoval sa Rómom. To bola zvláštna kapitola jeho života, venoval všetky svoje vedomosti a sily na pozdvihnutie vzdelania našich rómskych spoluobčanov.

Po ukončení základnej školy ste pomerne skoro opustili Giraltovce. Pre aké štúdium ste sa rozhodli? Aké bolo Vaše pracovné zaradenie po ukončení vzdelávania a ďalších rokoch?

Po ukončení ZDŠ v Giraltovciach som študoval na Priemyselnej škole elektrotechnickej v Košiciach. V Prešove bola priemyslovka bližšie, ale v Košiciach sa otváral nový odbor, ktorý bol len v Bratislave a v Košiciach. Študoval som meráciu a riadiacu techniku. Aj rodičia mi v tomto poradili, že to bude pre moju budúcnosť lepšie.

Po ukončení štúdia som nastúpil v Prešove do firmy KŘÍŽÍK, š.p., kde som pracoval na rôznych úsekoch, nakoniec na obchodnom oddelení – exportu výrobkov. Na tomto oddelení som sa zoznámil s kolegyňou Hankou, mojou terajšou manželkou, s ktorou keď pôjde všetko dobre, na budúci rok oslávime 40 rokov spoločného manželstva. Manželka má ukončenú Strojnícku priemyslovku v Prešove a pochádza zo Solivaru.

-Po 44- rokoch zamestnania vrátane vojenskej služby som nastúpil v roku 2006 do dôchodku. Od roku 1972- 1993 do rozdelenia Československa som pracoval v Technickej kontrole zahraničného obchodu Praha. V zmysle vtedy platných zákonov a vyhlášok v zahraničnom obchode som zabezpečoval prebiecky kvality výrobkov na export a import v elektrotechnickom priemysle. Mal som na starosti export v závodoch Tesla Stropkov, Liptovský Hrádok, Moldava nad Bodvou, Stará Ľubovňa, ZPA a KŘÍŽÍK Prešov, SEZ Krompachy, Tatramat Poprad.

Po jazykových skúškach a skúškach revízneho technika v odbore elektro som pôsobil v kolektíve investičných celkov v rámci zahraničného obchodu. Pracoval som na výstavbe – pri revíziách veľkých stavieb Československa alebo pre ďalšie krajiny. Uvediem napríklad Elektráreň Průněřov, Celulóžku Paskov, Dynasku Svitavy, modernizáciu Celulóžky Ružomberok, SONP Kladno, VŽKG Ostrava, Keramičky Chlumčany u Plzne, valcovacej stolice VSŽ Košice, OZKN Prešov s pobočnými závodmi, javiskovú techniku nového divadla v Prešove, Železiarne Podbrezová.

Ešte stále pracujete, aj keby Vám dosiahnutý vek už dal právo oddychovať. Čo pre Vás znamenala a znamená Vaša práca? Vďaka nej ste mali možnosť spoznať veľký kus sveta. Čo Vás na týchto cestách zaujalo? Ktoré sú naše špecifické vlastnosti v porovnaní s inými národmi?

Realizoval som kontroly investičných celkov pre Irak, Kubu, Sýriu, Etiópiu. Počas tejto práce som navštívil celý rad krajín: Poľsko, Švédsko, Fínsko, Anglicko, Nemecko, Rakúsko, Taliansko, Maďarsko, Bulharsko, Moldavsko, Argentínu, Uruguaj, Kaliforniu, Arizonu, Nevadu, Spojené arabské emiráty, Omán.

Na otázku, čo ma najviac zaujalo v cudzine, sa ťažko odpovedá, bol by to rozsiahly článok. Technika sa mi páčila v Nemecku, Rakúsku. Ľudia a medziľudské vzťahy vo Fínsku. V USA sa mi páčil život na univerzitách, ktoré som mohol navštíviť v UCLA v Los Angeles a na univerzite v Berkley. Vedenie študentov k samostatnej práci a mysleniu a rozhodovanie za seba. Vybavenosť laboratórií. Naše vysoké školy ešte majú čo doháňať. Poznal som síce situáciu, keď môj syn študoval na technike u nás, možno že teraz už je to lepšie.

Povahovo Nemci , Rakúšania sa mi nepozdávali, sú tradične dosť odmeraní. K nám povahovo blízki sú Fíni. Obdivoval som ich vzťah k prírode a okoliu.

Vrátim sa spomienkami domov. Teraz pracujem vo firme s perspektívnym programom. Oslovili ma ako penzistu o využitie mojich platných certifikátov oblasti riadenia kvality podľa ISO9001 a environmentálnej normy ISO 14001. Taktiež využívajú moju registráciu – možnosť montáže a plombovania určených meradiel - elektromerov. Firma pracuje s technikou budúcnosti. Riadenie a odčítavanie meradiel el. energie, plynu, vody, tepla na diaľku. Monitorovanie pohybu áut pomocou GPS a klasické elektromontážne práce pre občiansku výstavbu.

Dúfam , že to nevyznie neskromne, ale chcem sa pochváliť , že za moju dlhoročnú prácu mi bola udelená na návrh výboru Slovenskej metrologickej spoločnosti, ktorej som členom, pri príležitosti 130 rokov Metrickej konvencie a 50 rokov OIML cena Ondreja Segnera Za rozvoj metrológie na Slovensku . /Tento vedec sa narodil v Bratislave pred 200 rokmi, ale žil a pracoval v Nemecku/. Cenu mi udelil predseda Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR v roku 2005 za účasti vtedajšieho podpredsedu vlády. Bolo to zároveň na moje životné jubileum 60 rokov.

Ako prijímala Vaše cestovanie rodina? A tu je aj priestor, aby ste ju našim čitateľom predstavili.

Moju rodinu mám nie veľmi početnú. Žiaľ, moji bratia starší Štefan ,ktorý pracoval ako hudobný dramaturg Slovenskej televízie, a môj mladší brat Marián, lekár, už nie sú medzi nami.

S mojou manželkou Hankou máme dve deti. Syn Vlado je inžinier, žije a pracuje 12 rokov v Spojených arabských emirátoch v jednej veľkej strojárskych firme , ktorá vyrába konštrukcie pre ťažbu , dopravu a skladovanie ropy a plynu, odsol'ovacie zariadenia z morskej vody a časti pre vodné a tepelné elektrárne. Dcéra Miriam, magisterka matematiky a prírodopisu, ide v šľapajach starých rodičov , žije v Šamoríne. Jej zásluhou som starý otec. Máme vnúčika Branka a vnučku Barborku.

Váš otec bol zanietým záhradkárom. Bol známy aj svojím objaviteľským prístupom k pestovaniu ovocia a zeleniny. So svojimi skúsenosťami sa rád podelil aj s ostatnými občanmi na stránkach nášho Spravodajcu. Zdedili ste po ňom túto ušľachtilú záľubu ?

Iste je staršej generácii v Giraltovcích známe , otec bol nadšený záhradkár a funkcionár. Určité obdobie sa venoval aj včelám. Už môj dedo rád pracoval v záhrade a môžem povedať , že záľubu pracovať s kvetmi, zeleninou a ovocnými stromami sme dostali postupne aj my s manželkou. Zďaleka nemáme predchádzajúce úspechy ako náš otec , ale to uspokojuje po rokoch bývania v paneláku a práci vo fabrikách.

Máme zdedenú nielen záhradu po otcovi ,ale celú kopu poznámok čo v záhrade robiť, kedy a ako. Dúfam, že keď sa na nás rodičia pozerajú, tak že im nie je smiešne z našich úspechov.

Chtiac - nechtiac sa mi žiada v našom rozhovore pripomínať Vášho nebohého otca. Medzi mnohé jeho záľuby patrilo aj filmovanie. Túto svoju zručnosť zdokonalil až na úroveň umenia a vstúpil ju viacerým mladým Giraltovcám. Oslovilo filmovanie aj Vás ? Čo patrí k Vaším ďalším koníčkom ?

Otec, ako som spomínal, viedol filmársky a fotografický krúžok pri Pionierskom dome v Giraltovcích. Keď som bol mladší, pracoval som aj ja v tejto oblasti. Maximálny úspech som dosiahol na krajskej prehliadke amatérskych filmov v Spišskej Novej Vsi asi v r. 1967 ,kde som získal III. miesto za film Spišský hrad. Zdedil som aj zbierku farebných

diapozitívov a filmov po otcovi. Dúfam , že príde ten čas a získam v tom prehľad. Teraz ako bežný turista cez dovolenky fotím a filmujem, ale už inou technikou ako za starých čias. Veľmi zaujímavé sú filmy a fotografie z Ománu a SAE. Je to iná kultúra, zvyky , mentalita, náboženstvo.

Po smrti rodičov ste sa ujali starostlivosti o rodičovský dom. Pravidelne prichádzate do nášho mesta, ktoré je tak napoly už Vaším domovom. Čo oceňujete na mestečku skromných rozmerov ? Akí sú Giraltovcania ? Čo by ste z pohľadu občana väčšieho mesta zmenili, respektíve želali si mať v Giraltovciah ?

Pravidelne už roky som v Giraltovciah cez voľné dni so svojou rodinou. Moje deti od mala sa cítili u dedka a babky ako v raji, polia , lesy, Topľa, Domaša ,záhrada, ovocie. Už nás v Giraltovciah navštevujú aj vnúčatá. S Giraltovcami sa žije dobre. Máme dobrých susedov na Kórei, ako my hovoríme našej štvrti. V mestečku sa dá všetko zohnať, stavebný materiál atď. Máme program opravy domu a záhrady.. Vymieňame staré stromy za nové. V zime sa dá lyžovať, na Topli korčuľovať, akurát si myslíme , že by sa zišlo v meste malé kúpalisko a nejakým spôsobom odkloniť kamiónovú dopravu z Giraltovciev.

Opäť sa vrátim k Vášmu otcovi. Veľkú kapitolu v knihe jeho života tvorila práca s giraltoveckými Rómami. Vedel ,ako na nich , poznal tú správnu mieru potrebnej prítomnosti , ale aj nesmiernej trpezlivosti a láskavosti pri práci s nimi. Ako ste vy vnímali túto stránku jeho života?

Od roku 1968 do dôchodku sa otec venoval práci s giraltoveckými Rómami. Musím povedať , že dôsledne. Bol som prítomný na hodinách v špeciálnej učebni vybavenej audiovizuálnou technikou a na zadnej strane triedy bola postavená stála bábková scéna. Otec organizoval doučovanie žiakov aj cez prázdniny , v doškoloľovacom detskom tábore. Možno starší obyvatelia pamätajú , že doučoval aj starších Rómov v rámci odstraňovania negramotnosti. Bol som svedkom kurzov šitia, varenia, pečenia , hygieny pre dospelých. Možno tí najstarší sa pamätajú , že otec ešte za tzv. Slovenského štátu krátky čas vyučoval Rómov. Mňa , ako sa hovorí, keď na varoši stretnú Rómovia v mojom veku, vždy ma pozdravia. Viem , že to nie je moja zásluha , ale vedia , že som syn ich bývalého učiteľa . Otec vždy vstúpil svojim žiakom a ich rodičom dôležitosť vzdelania. Vzdelanie = pracovné miesto = pravidelný zárobok = lepší život. Počul som ,že v tomto čase v Giraltovciah sa rómym žiakom venujú svedomití učitelia ,čo je veľmi dôležité pre ich budúcnosť.

Osobitné citové väzby zvyčajne spájajú synov a ich mamky. Na Vašu mamu si doteraz spomínajú mnohí študenti ako na skúsenú všestrannú jazykárku , v ktorej sa spájala prítomnosť so schopnosťou materinsky odpúšťať svojim študentom ich nedostatky a poklesky. Bola rodeným pedagógom akých je málo. Čo znamenala pre Vás osobne?

Mamu som veľmi rád a viem, že aj veľa jej žiakov. Keď sa pre svoju nemoc nemohla zúčastniť ako penzistka na pomaturitných stretnutiach, nikdy ju žiaci neobišli, navštívili ju doma, prípadne v nemocnici. Mojej mamy najdôležitejšie vlastnosti boli pomáhať ľuďom v rámci svojich možností. Žiaľ, v staršom veku moja mama sa dostala do ťažkých depresívnych stavov, čo sa muselo riešiť až hospitalizáciou. Nie všetci ľudia z jej okolia pochopili správne, čo sa s ňou dialo. Dlhé roky sa otec o mamu staral a ja s manželkou sme boli nápomocní. Nie všetci ľudia vedeli o jej ťažkom živote za mlada. Odborníci na ľudskú dušu mi vysvetlili , že v starobe nemohla ani ináč dopadnúť vzhľadom na to, čo zažila za čias vojny. Vo vojne jej zavraždili otca, mamu, brata, sestru s manželom a dvoma deťmi 4 a 6-

ročnými. Potom jej zomrela vnučka, neskôr obľúbený syn Štefan. Pohár zdravia sa preliat. Naša rodina a dobrí ľudia na mamu spomínajú len v dobrom.

V závere sa nevyhнем ani mojej obligátnej otázke. Máte nejaké životné motto , ktorým sa riadite a ktoré Vám pomáha hľadať v živote správny smer?

Dúfam ,že moja odpoveď na túto otázku Vás veľmi neprekvapí. Smer v živote mi bol daný od starých rodičov, rodičov, môjho strýka Mariána , ktorý bol v 70- tych rokoch vysvätený za gréckokatolíckeho biskupa tajnej cirkvi . Keď bol v Prešove na fare ako kňaz, trochu som mu pomáhal. V určitom časovom období jeho činnosť a aktivity mali za následok určité problémy v našej rodine.

Ja sa usilujem seba aj svoju rodinu viesť k dodržiavaniu 3 – tisíc rokov starých známych zásad – prikázaní, ktoré nám boli dané dávno , ale sú aktuálne a platné aj dnes.

Prajem Giraltočanom , aby sa darilo zveľaďovať mestečko Giraltoyce. Redakcii časopisu Spravodajca a ich nadšeným redaktorkám ďakujem a v ďalšej práci držím palce.

Nakoniec sa Vám chcem poďakovať za čas , ktorý ste si našli pre našich čitateľov. Želám Vám i celej rodine veľa zdravia , dobrú rodinnú pohodu a za všetkých Giraltočanov Vám želim , aby ste sa v Giraltovcich dobre cítili a aby ste vždy radi prichádzali do rodičovského domu na Kórei.

Za rozhovor ďakuje

Alžbeta Škurlová.

Folklorný súbor TOPLAN oslavoval 35. výročie

Stará legende hovorí, že keď sa narodí človek, pri jeho kolíske stoja tri sudičky: Krása, Múdrost' a Láska. Každá z nich nadelí narodenému dieťatku niečo zo svojich darov. No len ďalšie roky ukážu, či pri kolíske postála dlhšie Krása so svojou čarovnou mocou, pôvabom a dôstojnosťou. Alebo Múdrost', dávajúca všetkému a všetkým zmysel. Či práve nežný dotyk Lásky spôsobí svoje víťazstvo.....naša legenda hovorí, že aj pri zrode folklórnych súborov stoja sudičky a keď sa dozíva životného medzníka, zvažuje ako a čím boli roky naplnené, ktorá zo spomínaných sudičiek najdlhšie stála pri jeho kolíske. Poďme teda spolu načrtnúť do hĺbky spomienok, opäť aspoň na okamih kráčať po ceste, ktorá obrusovala dušu nášho kolektívu.

História folklórneho súboru Topľan Giraltovice začína v roku 1973, od roku 1975 sa tanečný krúžok Koziar pomenúva podľa rieky tečúcej Šarišom. Medzi prvým zakladateľov patrí Jozef Cina, ktorý podporuje rast súboru. Prvý choreograf Ondrej Majer začína tvoriť šarišské programové čísla aj čísla z rôznych kútov Slovenska. Sám chytá husle, spieva, tancuje, vytvára hybnú páku súboru. Od decembra 1983 sa chod súboru dostáva do rúk Ing. Jozefa Bogdana. Zvyky, obyčaje, piesne, tance a rečňovanky Šariša tvoria základ programových čísel nášho súboru. Po roku 1986 prekonáva súbor generačný problém, neskôr však prichádzajú noví členovia, ktorí pracujú pod vedením Štefana Galíka, za asistencie Evy Študyovej. Od roku 1994 vedie súbor choreograf Štefan Mucha, ktorý prichádza s novými námetmi a vnáša medzi členov nový život. Repertoár súboru obohatil o tance z horného Šariša a zo Zemplína. V roku 2000 sa novým vedúcim stáva Juraj Havrila a toho v roku 2001 vystriedali členovia súboru Mgr. Miriam Eliašová a Pavol Švač. Súbor si po dlhšom hľadaní našiel novú cestu, dostal sa do povedomia, o čom svedčí množstvo vystúpení doma a v zahraničí. Precestoval časť Európy, navštívil mnoho medzinárodných folklórnych festivalov a ukázal svetu, že naša klenotnica je nádherná a nevyčerpatelná. Pripomeňme, že folklórny súbor z Giraltoviac má dnes 35 členov, tanečnú a hudobnú zložku, ktorú vedie Mgr. Peter Zajac. Súčasťou súboru je aj detský folklórny súbor Topľanček.

Ako rýchlo sa dá opísať životná púť súboru? Koľko spomienok, túžob, výhier a vrások však tie roky skrývajú? To vieme len my, naša „topľanská rodina“ a okolie, ktoré nás podporuje. Ani sme si nestihli uvedomiť, ako ten čas letí, a už oslavujeme 35. výročie.... Sudičky pri nás stáli, poskytli nám Krásu, Múdrost' aj Lásku, no nám sa dostalo omnoho viac, veď naša truhlica je plná. Ak ju otvoríte, začujete, ako v nej zvoní srdcia ľudí, ktorí milujú folklór, tanec, spev, zvyky a tradície. Úprimná vďaka patrí všetkým a zároveň všetkým patrí aj pranie, nech sa nám aj vám bohato vracia všetko, čo sme do svojej práce vložili, aby sme dary nadelené sudičkami dobre zúročili.

Mgr. Miriam Eliašová

TRI DNI V ZNAMENÍ ANJELOV

My Giraltovcania sme mali v dňoch 30. mája až 1. júna t.r. vzácnu a milú príležitosť prijať na pôde nášho mesta a poskytnúť dočasný domov vyše 200 deťom z Maďarska, Poľska, Čiech, Izraela i našich východoslovenských miest. Boli to naozaj detskí anjeli, veď ako ináč pomenovať deti s vážnejším zdravotným postihnutím? A i keď medzi nimi boli aj viacerí vekom dospelí klienti domovov sociálnych služieb, toto pomenovanie platí v plnej miere aj pre nich. Títo ľudia ostávajú mysl'ou deťmi, aj keď starnú. Aj vtedy sa vedí úprimne a nevinne tešiť z každej drobnosti či prejavenej pozornosti.

A tak 1. deň Dní kultúry a športu sa začal v Parku mieru za prítomnosti viacerých vzácných hostí. Prezidentskú kanceláriu zastupoval pán Oto Sabo z Košíc, Ministerstvo vnútra SR jeho generálna riaditeľka p. Marhulíková, prítomní boli aj viacerí poslanci Národnej rady SR pochádzajúci z nášho kraja, zástupcovia okresného mesta Svidník, kraja a predstavitelia družobných miest z krajín V4.

Prvý deň sa niesol v znamení Dňa detí a jeho garantom bolo naše CVČ. Amfiteáter plný detí – žiakov našich škôl i hostí. Moderátor – známy superstarista Filip Lenárd. Otvorenie Dní p. primátorom, krátky príhovor p. Marhulíkovej, ktorá vo svojom vystúpení podčiarkla, že sa toto nevšedné podujatie organizuje za finančnej podpory Vyšehradského fondu na Slovensku, a už sa nad areálom vznášali štyria parašutisti, ktorí pristáli na ploche malého ihriska a odovzdali organizátorom 4 symbolické vlajky zúčastnených krajín.

A potom už deti zabávali mažoretky i tanečnice z CVČ, program z westernového mestečka Šiklův mlyn z Liptovského Mikuláša aj p. Hlaváček v šašovskom prestrojení, ktorý nahradil avízovaného Majstra N. Na pódium vystúpil aj pán Miroslav Mackulín z firmy Weston, ktorý úzko spolupracuje s CVČ, a odovzdal deťom symbolický darček – naše giraltovské deti sa stávajú adoptívnymi rodičmi dvoch zvieratiek z košickej ZOO / lamy a kašmírkej kozičky/ a budú mať možnosť svojich zverencov aj navštíviť v rámci autobusového výletu v ich domácom prostredí.

Popoludnie prvého dňa patrilo Alene Korbovej z Medzilaboriec, ktorá v obradnej sieni MsÚ za prítomnosti vzácných hostí otvárala svoju výstavu výtvarných prác pod názvom Žiť sa oplatí. Treba povedať, že autorka je ťažko zdravotne postihnutá chorobou skleróza multiplex, no napriek tomu prekonáva samu seba a maľuje. Jej portréty známych osobností, krajinky i kvety očarili prítomných. Veľkú kyticu na znak poďakovania odovzdal Alenke zástupca prezidentskej kancelárie p. O. Sabo. K dojímavej atmosfére prispeli aj študentky z nášho gymnázia svojím umeleckým prednesom. Popoludnie prvého dňa patrilo tiež deťom. V parku mali pripravené atrakcie, šmýkačky, no viacerí sa tešili najmä na večerný benefičný koncert, ktorý zorganizovali študenti stred. škôl M. Kovalčík a M. Biroš. Hlasná rytmická hudba znela mestom až do polnoci a na decibeloch sa naozaj nešetrilo. Pridal sa aj predpolnočný ohňostroj /autor neznámy/.

Druhý deň sa niesol v pokojnejšom tóne. Dopoludnia si 7 družstiev z jednotlivých domovov soc. služieb zasúťažilo v ľahkých športových disciplínach / hod. do koša, kolky, slalom s prenášaním loptičiek, vozenie vo fúriku/. Účastníci súťaží sa tešili zo svojich výkonov a každý chcel, samozrejme, vyhrať. Úlohu organizátorov tu majstrovsky zvládli pracovníčky nášho DSS. Popoludnie patrilo výtvarným aktivitám. Obrazy namaľované na plechu potom doplnili nádhernú a nápaditú výzdobu Parku mieru, o ktorú sa pred oslavami postarali vyučujúce z našej Špeciálnej ZŠ. Hostia sa potešili aj z vystúpenia nášho Topľanu a na večer si sami vyžiadali diskotéku. Vďaka pohotovým hosťom sa potom hostia festivalu bavili vo veľkej sále kultúrneho domu takmer do polnoci.

V tretí deň sme sa opäť stretli v Parku, tentokrát na bohoslužbách s ekumenickým charakterom. Vzácnu jednotu v duchu ústrednej myšlienky podujatia PATRÍME K SEBE tu stelesňovali svojou prítomnosťou predstavitelia jednotlivých cirkví nášho mesta i prítomní hostia a domáci bez ohľadu na ich náboženskú príslušnosť. Ekumenickým stretnutím sa niesla ústredná myšlienka lásky, ktorá sa nemá prejavovať iba v našich slovách, ale predovšetkým v skutkoch. Okrem domácich duchovných sme mali vzácnu príležitosť vypočuť si aj dva žalmy od hlavného židovského rabína p. Josiho Steinera z Košíc i úprimné a oceňujúce slová dekana Teologickej fakulty v Košiciach Mons. Doc. ThDr. Ing. Antona Konečného PhD, ktorý je rodákom z neďalekej Kurimy. Dôstojnosť a dojímavosť obradu podčiarkli aj nádherné spevácke výkony jednotlivých chrámových zborov.

Vyvrcholením celého podujatia bolo popoludnie 3. dňa. Vo vyše trojhodinovom programe vystúpili hosťujúce deti. Mali sme príležitosť celé popoludnie vnímať aj vysoko profesionálny perfektný moderátorsky výkon známej osobnosti z televíznej obrazovky p. Aleny Heribanovej, ktorá u nás trávila 2 dni a veľmi ocenila srdečné a milé privítanie hosťov. / O A. Heribanovej viac v júlovom Spravodajcovi/.

Kultúrny program otvorili deti z našej Špeciálnej ZŠ svojou scénkou „Dom, domček, kto v tebe býva?“ a ukončili ho opäť giraltovské deti z DSS pôvabným vystúpením Varila myšička kašičku. Medzitým sme mali možnosť počúvať spev izraelských detí, vnímať ich hru na špeciálnych bubienkoch – hadrukách, obdivovať ich tance, očaril nás spev maďarského chlapca i pôvabné tance a lúčne hry detí z Békeš Čaby, pobavilo humorné vystúpenie klientov zo Stropkova, nápadité hudobné spracovanie rozprávky Šípková Ruženka v podaní klientiek z Kalinova, tanečné i spevácke vystúpenia poľských hostí, pantomímu o Červenej čiapočke detí z rehabilitačného centra v Stropkove a mnoho ďalších vystúpení, pri ktorých

sme nevdojak museli obdivovať nielen ich veľmi dobrú úroveň, ale aj nesmiernu trpezlivosť a nadšenie vychovávateľov, ktorí so svojimi zverencami vystupovali priamo na pódiu. A opäť sme si potvrdili slová, ktoré zazneli dopoludnia tohto dňa: práca s týmito deťmi si vyžaduje človeka s osobitným hodnotovým zameraním, obdareného trpezlivosťou, ale predovšetkým veľkou nádielkou lásky.

Záver vyplnili oficiálne poďakovania hosťom a obdarovanie účinkujúcich detí a potom vystúpenie profesionálov – country skupiny Žobráci z Prešova. Aj známy herec a moderátor Michal Hudák prišiel so svojou skupinou obohatiť o ešte jeden, ďalší rozmer tento krásny deň.

Čo povedať na záver? Vytvoriť takéto dielo, to si vyžaduje predovšetkým nápad. Ten tu bol a jeho autorom bol Mgr. Kimák-Fejko. Ďalej je potrebný dobrý tím ľudí, bez nich sa žiadne dobré dielo nepodarí. Ten tím tvorili Špeciálna ZŠ, DSS, CVČ a MsÚ v Gíraltovciach. Vymenovať všetkých ľudí, ktorí tvorili tú bezmennú armádu, ktorá zabezpečila každú zdanlivú maličkosť, bez ktorej by to však neklapalo, sa nedá. To ponecháme na organizátorov, aby svojím spôsobom ocenili svojich ľudí. Ja im však v mene Gíraltovčanov chcem vyjadriť veľké ĎAKUJEME.

Urobili ste prekrásne podujatie, vložili ste doň svoj um i srdce. Znova ste rozšírili dobré meno Gíraltoviec do ďalších priestorov Slovenska i zahraničia, dokonca vzdialeného. Dokázali ste, že aj malé mesto môže robiť veľké veci, ak v ňom žijú tí správni ľudia. A to vy zrejme ste. Mala som možnosť sledovať celé tri dni výsledky vášho snaženia a aj za seba chcem povedať ďakujem.

A. Škurlová

ŽIJEME IBA VEDĽA SEBA ?

Gíraltovce majú v súčasnosti 4 414 obyvateľov, z nich početnú skupinu, takmer pätinu tvoria naši rómski spoluobčania.

Sú tu niektorí vysunutí na osade, iní žijú priamo v našom strede. Podobne deti, jedny odsunuté do Špeciálnej ZŠ, ostatné sa vzdelávajú spoločne s ostatnými, počnúc škôlkou, cez ZŠ, končiac v ZŠ Jednota i na gymnáziu.

Spoločne sa nás týkajú problémy i radosti nášho mesta, dostatok či nedostatok práce, služieb a všetkých zložiek, ktoré tvoria náš každodenný život. Rovnako sa nám nepáči, ak je drahší chlieb, múka mlieko, rovnako sa tešíme, keď naše mesto krásne, ponúka nám ďalšie možnosti na uplatnenie priamo tu doma.

Zamyslime sa teda spoločne nad ich osudom, históriou i problémami v sérii úvah.

Z etického hľadiska je nesprávne a nebezpečné rozdeľovať ľudstvo na rasy a upierať akejkoľvek skupine ľudí právo na dôstojný, rovnoprávny a plnohodnotný život iba na základe estetickej, rasovej, národnostnej či náboženskej príslušnosti. Ľudská história i mnohé príklady v súčasnom svete dokazujú, že multikultúrna a pestrá spoločnosť môže výborne fungovať a prosperovať. Ľudia rôznych farieb pletí, rôznych názorov, vierovyznaní a životných štýlov môžu a dokážu pokojne spolunažívať a vzájomne sa dopĺňať a obohacovať, ak je spoločnosť postavená na hodnotách tolerancie. Naopak, všade tam, kde v spoločnosti prevládne intolerancia, rasizmus a nenávisť, nevyhnutne dochádza ku konfliktom, ktoré spôsobujú násilie, utrpenie, nespravodlivosť, krutosť a nakoniec aj všeobecný úpadok spoločnosti. Pomoc poskytnutá ľuďom v núdzi sa spoločnosti vráti naspäť, zatiaľ čo nezáujem o odstraňovanie chudoby, biedy a bezmocnosti určitých skupín spôsobuje nárast mnohých negatívnych javov, ktoré ohrozujú stabilitu a bezpečnosť celej spoločnosti. Medzi Rómami,

rovnako ako v majoritnej spoločnosti, sú ľudia iniciatívni, ktorí sa snažia aktívne pristupovať k vlastnému životu, ale sú „žial“, aj ľudia s nízkou mierou schopnosti riešiť si svoje problémy sami. Tým musí solidárne pomáhať celá spoločnosť prostredníctvom štátu. Odlišné sú však východiskové pozície rómskeho etnika, ktoré sa na mnohých miestach Slovenska nachádzajú v situácii, kedy aj tí, ktorí by chceli byť aktívni, majú malé možnosti urobiť niečo pre zlepšenie svojej zlej sociálnej a ekonomickej situácie.

Solidárna pomoc celej spoločnosti je v niektorých životných situáciách nevyhnutná, a je nedeliteľnou súčasťou fungovania všetkých moderných štátov. V každej populácii sú ľudia, ktorým sa pracovať nechce a práci sa vyhýbajú. Je však faktom, že mnohí Rómovia, ktorí pracovať chcú, majú v porovnaní s majoritou oveľa menšiu šancu, že prácu dostanú. Možnosti Rómov sa tak zväčša redukujú na najťažšie, fyzicky najnáročnejšie práce, o ktoré „bieli“ nemajú záujem. Problém predstavuje aj využívanie Rómov ako lacnej pracovnej sily v systéme „čiernej práce.“ Možnosť zamestnať sa znižuje aj v oblastiach, kde je vysoké percento nezamestnanosti, a to sú práve oblasti východného a južného Slovenska, kde žije najpočetnejšia skupina Rómov.

Je preto veľmi dôležité dať Rómom základný predpoklad možnosti zamestnať sa, ktorým je bezpochyby vzdelanie.

Rómske deti, ktoré majú vytvorené všetky dôležité podmienky na úspešné vzdelávanie, nie sú o nič horšími žiakmi ako deti z bielych rodín.

Otázka vzdelávania je kľúčovým a východiskovým bodom, ak chceme naozaj a so všetkou vážnosťou riešiť problémy Rómov na Slovensku. Sociálne a ekonomicke problémy, v ktorých Rómovia žijú, spôsobujú, že oni sami vzdelanie nevnímajú ako veľkú hodnotu. Prvoradým záujmom chudobných Rómov je zabezpečiť si každodenné živobytie, a tak sa vzdelanie, ktoré znamená predovšetkým investíciu do budúcnosti, dostáva na okraj ich záujmu.

Problémom pre vzdelávanie Rómov sú aj sťažené východiskové podmienky rómskych detí, ktoré pri vstupe na základnú školu často neovládajú slovenský jazyk, a tak tu funguje aj rečová bariéra. Situácia, v akej sa dnes nachádzajú mnohé rómske deti, spôsobuje, že ich štartovacia pozícia vzdelávania je úplne iná ako pozícia bieleho dieťaťa zo štandardnej rodiny. V mnohých prípadoch sa rómskym deťom nevenuje dostatočná pozornosť a starostlivosť a v dôsledku toho od počiatku zaostávajú za svojimi rovesníkmi, čo má silný demotivačný účinok. Tak vzniká akýsi začarovaný kruh, ktorý spôsobuje, že rómske deti, ktoré by mali predpoklady získať plnohodnotné vzdelanie, neukončia základnú školu, resp. ju ukončia s veľmi slabými výsledkami, príp. sa dostanú do špeciálnych škôl. Vzdelávaniu Rómov často bránia prekážky vyplývajúce z ich zlej ekonomickej situácie – rodičia nemajú prostriedky na učebné pomôcky a knihy, na primerané oblečenie ani na cestovné, v prípade, že do školy potrebujú dochádzať. Rómske deti žijúce v osadách často nemajú ani miesto, kde by sa mohli učiť, chýba im prostredie primerané na učebný proces. V mnohých prípadoch negatívnu úlohu zohrávajú samotní rodičia, ktorí dostatočne nepodporujú svoje deti k návšteve školy. Nie vždy je na príčine iba zlá sociálna situácia, často tu zohráva úlohu pohodlie, ľahostajnosť, nezáujem o vzdelávanie, chýba vnútorne presvedčenie o jeho potrebe a význame v živote človeka.

Záujmom všetkých projektov, ktoré sa usilujú riešiť problémy rómskeho etnika, je preto zabezpečiť podmienky na plnohodnotné vzdelávanie rómskych detí, pretože to vnímajú ako jediný spôsob, akým možno prerušiť bludný kruh, do ktorého sa dostali ich rodičia. Nástrojov, ako to dosiahnuť, je viacero. Vyžadovanie povinnej školskej dochádzky, príp. postih rodičov, ktorí ju ignorujú. Vytváranie priaznivých štartovacích podmienok pre rómske deti, čo zahŕňa aj princíp pozitívnej diskriminácie, vytváranie prípravných tried, kde by si deti osvojili slovenský jazyk a absolvovali predškolskú prípravu. Dôležitú úlohu tu zohrávajú aj rómski asistenti, ktorí pracujú s deťmi, ale aj s ich rodičmi v domácom prostredí, ale aj pedagógovia, ktorí sú špeciálne vyškolení na prácu s rómskymi deťmi.

Cieľom by malo byť vylúčenie akejkoľvek segregácie Rómov a ich zapojenie do štandardného vzdelávacieho procesu spolu s ostatnými deťmi.

Je potrebné zdôrazniť aj potrebu tolerancie a odstraňovania prejavov rasovej neznášanlivosti. Jednou z foriem, ako riešiť dlho pretrvávajúci stav vzdelanostného zaostávania rómskych detí, je aj realizácia doučovania v rámci projektov podporovaných Európskym sociálnym fondom. Aj u nás sa ZŠ sa zrealizoval 2 uplynulé roky pre 40 detí (spočiatku aj niekoľko nerómskych, neskôr pre výlučne rómske deti) takýto projekt. Deti si naň zvykli, rady chodili do školy, kde ich bavili predovšetkým činnosti s počítačom, cvičenie v telocvični, ale aj spev, recitovanie, nácvik divadelného predstavenia i vlastná tvorba. Ešte pár mesiacov po jeho ukončení sa dožadovali „svojho krúžku“, pýtali sa vyučujúcich, prečo sa už nestretávajú. Myslím si, že podobné projekty sú náročné pre všetkých, ktorí sa do nich zapájajú, práca s deťmi (nielen rómskymi) je dnes mimoriadne náročná a vyžaduje si veľkú dávku trpezlivosti. Zároveň si však myslím, že ak takýto projekt ostáva iba ojedinelou epizódou v živote týchto detí, na ktorú síce budú rady spomínať, ale nemajú šancu v nej pokračovať, potom nesplní účel, aký by mohol nadobudnúť, ak by práca s týmito deťmi bola systematická a dlhodobá.

Výchova (a to u všetkých detí) nemôže byť iba náhodným pokusom. Medzi našimi rómskymi deťmi, ktoré sa zúčastnili projektu, bolo veľa šikovných detí, ktoré by mali predpoklady študovať aj zaradiť sa medzi úspešných Rómov, ktorých máme v našom meste viac ako býva na Slovensku bežné. To by nás malo tešiť a zároveň nás zaväzovať, aby sme v práci s nimi nepoľavovali.

V ďalšej časti sa chceme venovať histórii Rómov všeobecne, potom konkrétnej histórii našich giraltovských Rómov.

A. Škurlová

AKO TO VIDIM JA!

Každý človek má svoj život vo vlastných rukách. Áno, môže ho ovplyvniť príroda, môže ho ovplyvniť skupina ľudí, môže ho ovplyvniť nepredvídaná udalosť, ale stále je tu jeden subjekt- človek, ktorý rozhoduje sám o sebe, rozhoduje o tom, ako má žiť a ako má jestvovať v tej ktorej spoločnosti.

My Rómovia sme ľudia, ktorí sa ľahko dáme ovplyvniť, a skôr než sa prejavíme, klesáme na duchu, ale aj v myslení. Príčinou toho je veľmi nízka vzdelanostná úroveň väčšiny Rómov žijúcich na Slovensku, ale aj v iných európskych krajinách. My Rómovia sme si neuvedomili, že život to nie je len oženiť sa – vydať sa, mať deti a o ostatné nech sa stará niekto. Život, to je v prvom rade učiť sa, získať vzdelanie, získať zamestnanie, mať predstavu o tom, ako môj život má pokračovať ďalej, založiť si rodinu, správne vychovávať svojich potomkov, dbať na dobré spolunažívanie, ale v neposlednej miere aj získať určité finančné zázemie a hmotné statky.

Píšem o tom, lebo ma to trápi, bolí. Pracujem s Rómami a som jeden z nich. Aj u nás v Giraltovciach je veľa prípadov, že mladí ľudia sa zoberú bez akéhokoľvek zázemia- nemajú vzdelanie, sú bez práce a sú odkázaní len na štát- spoločnosť – (soc.dávky, aktivačná činnosť).

Čiže to zlé v rómskej spoločnosti sa šíri ďalej a zase sa to bude opakovať. Ako to bude ďalej? Ak štát pritvrdí, aby Rómovia pochopili, že život, to nie je, len brať, ale aj dávať, potom musí prijímať také zákony, uznesenia, nariadenia, ktoré povedú nie k diskriminácii, ale k tomu- naučiť Rómov zobrať si svoj život do vlastných, rúk aj keď mentalita Rómov je iná než mentalita majority.

Rómovia nemôžu stále tvrdiť, že v škole sa im ubližuje, preto sa neučia, že do práce ich neberú, lebo sú Rómovia (lenže my sme bez vzdelania).

Poznám niekoľko prípadov, že Rómom sa ponúkne zamestnanie, ale oni odmietnu len preto, že je to mimo bydliska a ohodnotenie nie je podľa ich želania- predstáv, teda prepočítajú sa sociálne dávky a prirovnajú k platu, ktorý by mali.

Dakedy to bude asi tak- to neviem, lebo nie som žiadny vizionár ani ten, ktorý predpovedá budúcnosť, viem len to, že ak štát nepritvrdí a ak vzdelanostná úroveň u Rómov sa nezvýši, potom je nám Rómom beda!

Jedno africké príslovie hovorí: „Za každým tmavým mrakom sa skrýva úsmev slnka.“ My Rómovia, ak si neuvedomíme, že „naš život je v našich rukách“, potom budeme žiť stále pod tým tmavým mrakom a úsmev slnka neuvidíme, lebo raz darmo „nespoliehajme sa na to, že dostaneme omrvinky chleba ale robme všetko preto (učme sa, vzdelávajme, rozmyšľajme, pracujme a starajme sa o svojich potomkov), aby sme si svojím vlastným pričinením mohli kúpiť celý bochník chleba.

Len vlastným pričinením, tvrdou prácou sám na sebe môžeme zobrať svoj život do vlastných rúk a potom príde ten úsmev slnka!

Tak to vidím ja!

J.Cina

V Kerku modernejšie ako v elektrárni

Návšteva elektrárne vo Vojanoch a spoločnosti Kerko v Michalovciach očami gymnazistky Lenky Pavlišinovej

Lenka Pavlišinová je žiačka triedy sexty na Gymnázium v Giraltovciach. Spolu so svojimi spolužiakmi a ďalšími dvoma triedami školy sa zúčastnila dňa 29. apríla 2008 exkurzie v elektrárni vo Vojanoch a v michalovskej spoločnosti Kerko.

*Ako dlho trvala cesta do Michaloviec?

Cesta trvala asi 2 hodiny, ale nám to ubehlo veľmi rýchlo.

*Čím sa zaoberajú obidve navštívené fabriky?

Kerko vyrába dlažbu a obkladačky, ktoré tiež hneď predávajú, a elektráreň vyrába elektrickú energiu z uhlia, pretože je to tepelná elektráreň.

*Aký dojem to v tebe zanechalo?

Bolo to zaujímavé. Všetci sme sa dozvedeli veľa nového. Tiež sme si mohli obidve navštívené spoločnosti porovnať. Kerko je spoločnosť oveľa viac zmodernizovaná ako elektráreň vo Vojanoch. Tam sú niektoré zariadenia, ktoré už majú za sebou aj niekoľko desaťročí, a nutne by potrebovali zmodernizovať.

*Za akým účelom ste absolvovali túto exkurziu?

Exkurzia sa uskutočnila z dôvodu zapojenia sa našej triedy do medzinárodnej súťaže Young Energy. Organizovala ju talianska energetická spoločnosť Enel, ktorá je majiteľom Slovenských elektrární do ktorých patrí aj elektráreň vo Vojanoch.

*Ako hodnotíš celú poznávaciu exkurziu?

Celá táto exkurzia bola veľmi poučná pre každého, kto sa chcel niečo nové naučiť. Zároveň nám cesta poslúžila k získaniu nových informácií potrebných na tvorbu projektu do súťaže.

*Michaela Verčimaková, sexta
Gymnázium Giraltovce*

MEDZIANSKY HRÁDOK

V údolí Slanských vrchov, tam, kde sa potoky stretávajú s riekou, leží malé mestečko Hanušovce nad Topľou. Bohaté na svoju krásu nám zanechali štipku svojej histórie. Svoj príbeh ukrývajú aj zrúcaniny Medzianskeho hrádka, týčiaceho sa nad mestom. Pod zemou vraj kedysi viedla tajná chodba, na ktorej vznik poukazuje nasledovná povesť.

V 14. storočí, keď ešte vyspevovali igríci, konali sa v Hanušovciach bohaté jarmoky. Práve v tom čase sa po horách túlili zbojníci. Čakali len na to, čo a komu ukradnúť. A veru jarmoky boli pre nich zlatou baňou. Staré babky predávali liečivé bylinky, gazdovia svoj dobytok, roľníci ovocie či zeleninu a remeselníci výrobky svojich rúk. Hemžilo sa to tam ľuďmi. V tom sa do jednej z tekvič zapichol ostrý šíp. Došlo k prepadu. Medzi ľuďmi nastala panika. Každý sa snažil ujsť pred šípmi. Zatiaľ zloději povykrádali mešce plné dukátov. Nejednen predavač prišiel o celé svoje živobytie, ba niekomu sa ušiel aj šíp. Pri úteku zlodějov z mesta ich strážna jednotka chytila. Zavreli ich do najtmavšej temnice. Kým čakali na rozsudok tunajšieho zemepána, hýtali, ako by sa im podarilo ujsť. Na tretí deň sa rozhodlo o ich treste. Udelili im doživotný žalár. Už po prvých dňoch strávených v žalári zloději oľutovali svoj čin. Uvedomili si, že už nikdy nevidia nebo nad svojimi hlavami. Rozhodli sa konať. Jeden z nich dostal výborný nápad vytvoriť podzemnú chodbu až k hrádku, v ktorom bývali mnísi. Vlastnými rukami začali hĺbiť tunel. Z tvrdej väzenskej steny postupne padali menšie aj väčšie kamene. V hĺbení chodby pokračovali iba v noci, aby ich strážne nepočuli. Po dlhšom čase ustavičnej driny natrafil jeden z väzňov na tvrdú hrudu. Nedala sa rozbiť. Po dôkladnejšom skúmaní zistili, že je to zlato a vzali časť so sebou. Zrejme sa to nestalo náhodou, pretože po niekoľkých rokoch tvrdej a namáhavej práce sa ocitli na nádhernej lúke plnej kvetov. Vyčerpaní, ale šťastní sa konečne dostali z tmavej, vlhkej temnice. Vedeli, že ak strážne zistia, že sa im podarilo ujsť, začnú ich hľadať. Preto dieru, ktorou prešli, zasypali kameňmi a hlinou. Neďaleko na kopci zbadali malý hrádok. Neváhali a hneď pribehli k bráne. Zaklopali a predstierali chudobných pocestných. Mnísi ich pekne privítali, dali im najesť aj napit' a ponúkli im aj nocľah. Avšak zloději nemohli ostať, báli sa totiž, že by ich tu mohol niekto spoznať. Namiesto toho im mnísi dali čisté šaty. Zloději ich preto obdarovali zlatom, ktoré objavili. Potom odišli.

Mnísi z toho zlata postavili nový kláštor i kostol v meste a na hrádku dali vyhĺbiť studňu, ktorá slúžila obyvateľom hrádka.

Miroslava Molitorisová, Lívia Staškovičová
Gymnázium Giraltovce, tercia

Okresné kolo Hviezdoslavovho Kubína

24. apríla 2008 prebehlo vo Svidníku okresné kolo recitátorskej súťaže Hviezdoslavov Kubín.

Súťažiacich študentov z **Gymnázia v Giraltovciach** opäť veľmi kvalitne pripravili PhDr. Blanka Val'ovská a Mgr. Marta Lehetová, dôkazom čoho sú úspešné umiestnenia v jednotlivých kategóriách.

Poézia

2. kategória	-	1. miesto	-	T. Tchuríková, sekunda
3. kategória	-	1. miesto	-	K. Ondovová, kvarta
4. kategória	-	1. miesto	-	I. Rubisová, sexta

Próza

3. kategória	-	2. miesto	-	L. Staškovičová, kvarta
4. kategória	-	2. miesto	-	L. Bačkayová, 1. A

Víťazi 2. a 3. kategórie postupujú do krajského kola v Starej Ľubovni. Víťazi 4. kategórie postupujú do krajského kola vo Svidníku.

GYMNAZISTI V KERKU

Na vlastné oči...

MICHALOVCE – fabrika na výrobu dlaždíc a obkladačiek Kerko ožila návštevou žiakov sexty, kvinty a 2.A z Gymnázia v Giraltovciach. Tí sa rozhodli zameniť čítanie dlhých odborných textov, rozborov často nejasných obrázkov za štúdium priamo v teréne.

V utorok 29. 4. 2008 sme sa zúčastnili na názornej a pútavej exkurzii vo fabrike Kerko. Postupne sme prešli všetky dôležité sektory. Od priestorov na uskladnenie materiálov dovážaných z Ukrajiny, ale aj

z rôznych – na suroviny bohatých - oblastí Slovenska, cez veľké miešacie boxy, v ktorých sa hmota na výrobu dlaždíc vyrába až po veľký vydláždený priestor plný strojov, robotov a pecí vyrobených v Taliansku. Súčasťou exkurzie bola aj výstava, plná najnovších typov dlaždíc a obkladačiek vyrobených fabrikou Kerko.

„Boli sme svedkami výroby dlaždíc, od formovania zmesi, farbenia, cez vstup a výstup z pece, až po balenie výrobkov do kartónových škatúl určených na expedíciu. Prepracovanosť jednotlivých zariadení fascinovala nejedného z nás,“ dodala žiačka sexty Veronika v Andrijková v závere exkurzie. Konečne raz teória v praxi.

IVANA RUBISOVÁ

Naši hudobníci - malé šidlo Žaneta

Našu školu navštevuje okrem úspešných riešiteľ'ov rôznych predmetových olympiád aj mnoho takých, ktorí dávajú prednosť hudbe, ktorú úspešne študujú v ZUŠ v Giraltovciach. Patrí medzi nich aj šestnásťročná študentka sexty, držiteľka zlatého pásma v regionálnom kole súťaže v sólovej hre na akordeón Žaneta Miženková. Viac o sebe, ale aj o celej súťaži vám už porozpráva sama...

Ako si sa dozvedela o tejto súťaži?

Povedala mi o nej pani učiteľka zo Základnej umeleckej školy v Giraltovciach, ktorú navštevujem, a ja som si povedala, že to skúsim.

Tohtoročné regionálne kolo nebolo prvou súťažou, ktorej si sa zúčastnila. Ako si sa umiestnila predtým?

Prvýkrát to bolo pred dvoma rokmi, keď som sa zúčastnila celoslovenskej súťaže v Rajeckých Tepliciach. Tam som skončila vo svojej kategórii v striebornom pásme.

Hovorila si o kategóriách. Podľa akých kritérií ste boli rozdelení?

Teraz sme všetci boli v štyroch kategóriách. Tentokrát som súťažila medzi najstaršími a najskúsenejšími, čiže vo štvrtej kategórii.

Ako takáto súťaž v sólovej hre na akordeón vlastne prebieha?

Postupne hrajú všetci, od najmladšej kategórie až po najstaršiu, podľa vopred vylosovaných poradových čísel. Každý zahrá bez predlohy dve vybrané skladby. V Rajeckých Tepliciach sa však už hrajú aj dve povinné.

O aké povinné skladby ide?

Pred každým kolom prídu na ZUŠ dva zoznamy skladieb rôzneho typu, z ktorých si po jednej vyberáme a naučíme sa ich.

Čiže aj v tejto súťaži sa hodnotí len tvoja pamäť ?

To vôbec nie. Porota prihliada na všetko: rytmus, dynamiku, techniku, sedenie, kontakt s publikom a celkový dojem.

Znie to naozaj náročne, kto ťa na to všetko pripravoval ?

Bola to už spomínaná moja učiteľka zo ZUŠ pani Michalková.

Aké boli tvoje pocity počas súťaže?

Predtým, než som vystúpila na pódium, bola som veľmi nervózna - studené ruky, výpadky pamäti... Keď som začala hrať, upokojila som sa. A keď vyhlásili výsledky a ja som začula svoje meno, vyskočila som zo stoličky, objala svoju učiteľku a utekala som na pódium. Odrazu zo mňa spadla všetka tréma a pocit víťazstva mi vyčaril na tvári široký úsmev.

Ešte stále si neviem dost' dobre predstaviť, ako sa také útle dievča ako ty dostalo k tak mohutnému nástroju, za ktorým si väčšina ľudí predstavuje skôr milého staršieho pána...

Podnet prišiel, keď som mala päť rokov. Boli sme na návšteve a ja som tam videla hrať na akordeóne moju kamarátku. Veľmi sa mi to zapáčilo, a tak som si presadila svoje.

Chceš sa venovať hudbe aj v budúcnosti ?

Túžim sa vybrať úplne iným smerom, ale som si istá, že na hudbu a hlavne na akordeón nikdy nezanevriem ...

Žanetka, veľmi pekne ti ďakujem za rozhovor a chcem ti popriať veľa šťastia v celoslovenskom kole v Rajeckých Tepliciach a veľa úspechov v ďalšom živote, nech sa už rozhodneš akokoľvek .

Marianna Križánková, sexta
Gymnázium Giraltovce

Ku Dňu hasičov

Jeden deň v roku - 4. máj- patrí iba hasičom – dobrovoľným i profesionálnym. Tento deň je zasvätený sv. Floriánovi, ich historickému patrónovi. V modlitbách sa na neho obracali s prosbou o záchranu proti ničivým požiarom. O tejto historickej postave vieme, že stála v službách Rímskej ríše a zomrela mučeníckou smrťou, aby zachránila kresťanov. Je preto prirodzené, že si hasiči práve jeho zvolili za svojho patróna. Svätý Florián bol ochrancom tých remeselníkov, ktorí pracovali s ohňom, ale aj tých, ktorí sa priamo alebo nepriamo zaoberali hasením ohňa. V súčasnej dobe táto tradícia ostala len u hasičov.

Oslavy sviatku sv. Floriána prebiehajú každoročne veľmi dôstojne na celom území Slovenska. Organizujú sa rôzne akcie a podujatia, ktoré sú zamerané okrem „hasičských záležitostí“ aj na zábavu a dobrú náladu.

Ani naša organizácia nezostáva bokom a tento pamätný deň si aj my každoročne pripomíname výstupom na staroslávnu horu Makovica, kde je pamätník sv. Floriána. Tento už 15. ročník výstupu sa uskutočnil 4. mája, a aj napriek nepriaznivému počasiu sa na ňom zúčastnili okrem hasičov z celého okresu Svidník aj predstavitelia VÚC, NR SR, okresu SK, starostovia okolitých obcí, riaditelia HaZZ SK a PO, zahraniční hostia. Spoločne s členmi našej DHZ položili kyticu kvetov a uklonili sa soche sv. Floriána aj „stražáci“ z nášho družobného mesta Wielopole Skrzynskie.

No nielen tento deň, ale celý mesiac máj sa nesie v znamení akcií pripomínajúcich si „hasičov“.

Členovia krúžku Mladý požiarnik 5. mája navštívili v Prešove hasičov profesionálov. Na zrekonštruovanej stanici im hasiči ukázali svoje priestory a následne na námestí (na Hlavnej ulici) predviedli ukážky zásahovej činnosti a pochválili sa svojou novou technikou.

Po odbornej stránke sa v máji :

- uskutočnilo preškolenie členov preventívno – prehliadkových skupín mesta a veliteľov nášho okrsku
- 25. mája vyvrcholilo snaženie a príprava členov hasičských družstiev na previerke pripravenosti v Lúčke , našu DHZ reprezentovalo družstvo dorastu a mužov nad 35

rokov. V oboch kategóriách sme obsadili prvé miesta. Dorastenci sa zároveň stali aj absolútnym víťazom tejto okrskovej súťaže s najlepším súčtom dosiahnutých časov.

Ráno pred touto súťažou sa konal aj krst nášho staro-nového auta, ktoré nám prišiel pokrstiť primátor mesta Ján Rubis. Toto cisternové vozidlo sme získali bezplatným prevodom od HaZZ, a keďže už malo čosi odžité, naši hasiči na ňom odpracovali množstvo brigádnických hodín. Dúfame, že nám bude spoľahlivo slúžiť hlavne pri výcviku členov DHZ technickej výpomoci mestu, ale aj občanom v núdzi.

- 29. mája mali svoju súťaž aj mladí hasiči z Giraltovec. Hra Plameň sa uskutočnila na štadióne vo Svidníku.

Pri príležitosti sviatku hasičov prajem všetkým členom DHZ veľa úspechov v ich zaslúžilej činnosti a verím, že aj naďalej budú robiť dobré meno svojej organizácii a mestu Giraltovece.

Marek Hliboký
veliteľ DHZ

ČO AK NÁS CHYTÍ KLIEŠŤ

Očkovanie, repelent a dôkladná prehliadka tela po každom výlete v lese, na lúke či v okolí riek. To sú tri najdôležitejšie preventívne opatrenia.

Kliešte sa vyskytujú doslova na celom území Slovenska. V súčasnosti aj vo vyšších nadmorských výškach. Mýtus či povery? Neskáču zo stromov, žijú na stebkách trávy alebo v porastoch do výšky jedného metra. Bez prísunu krvi vydržia až jeden rok. Na tele vyhľadávajú dobre prekrvené miesta.

Odstránenie kliešťa – pinzetou, dezinfekciou. Kedysi sa odporúčalo udusiť kliešťa olejom, masným krémom, krútenie kliešťa. Dusiaci kliešť skôr vyvráti svoj obsah do rany, pri krútení – nemá závit, drží sa tela iným mechanizmom.

Odporúčanie – pred odstránením ho polejte či postriekajte nejakou dezinfekciou, najlepšie s obsahom alkoholu, uchopte pinzetou a doslova ho treba vykývať. Ak časť ostane v koži, časom sa sám vylúči, vhodnejšie je vyhľadať lekára.

Dôsledky nákazy prenášanej kliešťom – encefalitída i borelióza. Navyše nové zistenia choroby – anaplazmóza, ktorá má príznaky pripomínajúce chrípku. Encefalitídu spôsobuje vírus, ktorým sa možno nakaziť aj pri konzumácii nepasterizovaného kozieho, kravského, ovčieho mlieka a výrobkov z nich. Spoľahlivú ochranu zabezpečuje očkovanie.

Zdroj Pravda

SÚŤAŽ V RIEŠENÍ SUDOKU

Počnúc júnovým a končiac decembrovým vydaním Spravodajcu mesta Giraltovece, v tomto roku uverejníme v každom čísle, resp. na každý mesiac sudoku, japonskú hru s číslami alebo s písmenami, ktorá uchvátila či očarila čitateľov rôznych periodík tlače a zaiste aj mnohých Giraltovcianov.

Podmienky súťaže : Úspešným riešiteľom sudoku s obtiažnosťou až zákernou, ktorí zašlú do termínu uzávierky /20. v mesiaci/ na vyplnenom kupóne správne riešenie, riadok alebo stĺpec či štvorec označený šípkou, čaká prekvapenie, ktoré uverejníme v nasledujúcom čísle.

POZOR ! Na jedného riešiteľa, ktorý zašle v určených termínoch aspoň jedno správne riešenie na vyplnenom kupóne, v januárovom čísle v roku 2009 čaká ešte milšie prekvapenie od pána primátora mesta.

SUDOKU č. 1

Vyriešite, aj keď sa nekamarátite s matematikou!

Vašou úlohou je umiestniť do prázdnych políčok čísla 1-9, ale pozor ! Čísla musíte doplniť tak, aby ste v stĺpci, riadku a aj v celom štvorčeku 3x3 použili celú škálu čísiel od 1 až do 9. Tak teda, pustite sa do toho ! Prajeme Vám príjemnú zábavu.

J.Cina

AKO TO VIDIM JA!

Každý človek má svoj život vo vlastných rukách. Áno, môže ho ovplyvniť príroda, môže ho ovplyvniť skupina ľudí, môže ho ovplyvniť nepredvídaná udalosť, ale stále je tu jeden subjekt- človek, ktorý rozhoduje sám o sebe, rozhoduje o tom, ako má žiť a ako má jestvovať v tej ktorej spoločnosti.

My Rómovia sme ľudia, ktorí sa ľahko dáme ovplyvniť, a skôr než sa prejavíme, klesáme na duchu, ale aj v myslení. Príčinou toho je veľmi nízka vzdelanostná úroveň väčšiny Rómov žijúcich na Slovensku, ale aj v iných európskych krajinách. My Rómovia sme si neuvedomili, že život to nie je len oženiť sa – vydať sa, mať deti a o ostatné nech sa stará niekto. Život, to je v prvom rade učiť sa, získať vzdelanie, získať zamestnanie, mať predstavu o tom, ako môj život má pokračovať ďalej, založiť si rodinu, správne vychovávať svojich potomkov, dbať na dobré spolunažívanie, ale v neposlednej miere aj získať určité finančné zázemie a hmotné statky.

Píšem o tom, lebo ma to trápi, bolí. Pracujem s Rómami a som jeden z nich. Aj u nás v Giraltovciach je veľa prípadov, že mladí ľudia sa zoberú bez akéhokoľvek zázemia- nemajú vzdelanie, sú bez práce a sú odkázaní len na štát- spoločnosť – (soc.dávky, aktivačná činnosť).

Čiže to zlé v rómskej spoločnosti sa šíri ďalej a zase sa to bude opakovať. Ako to bude ďalej? Ak štát pritvrdí, aby Rómovia pochopili, že život, to nie je, len brať, ale aj dávať, potom musí prijímať také zákony, uznesenia, nariadenia, ktoré povedú nie k diskriminácii, ale k tomu- naučiť Rómov zobrať si svoj život do vlastných, rúk aj keď mentalita Rómov je iná než mentalita majority.

Rómovia nemôžu stále tvrdiť, že v škole sa im ubližuje, preto sa neučia, že do práce ich neberú, lebo sú Rómovia (lenže my sme bez vzdelania).

Poznám niekoľko prípadov, že Rómom sa ponúkne zamestnanie, ale oni odmietnu len preto, že je to mimo bydliska a ohodnotenie nie je podľa ich želania- predstáv, teda prepočítajú sa sociálne dávky a prirovnajú k platu, ktorý by mali.

Dakedy to bude asi tak- to neviem, lebo nie som žiadny vizionár ani ten, ktorý predpovedá budúcnosť, viem len to, že ak štát nepritvrdí a ak vzdelanostná úroveň u Rómov sa nezvýši, potom je nám Rómom beda!

Jedno africké príslovie hovorí: „Za každým tmavým mrakom sa skrýva úsmev slnka.“ My Rómovia, ak si neuvedomíme, že „naš život je v našich rukách“, potom budeme žiť stále pod tým tmavým mrakom a úsmev slnka neuvidíme, lebo raz darmo „nespoliehajme sa na to, že dostaneme omrvinky chleba ale robme všetko preto (učme sa, vzdelávajme, rozmýšľajme, pracujme a starajme sa o svojich potomkov), aby sme si svojím vlastným pričinením mohli kúpiť celý bochník chleba.

Len vlastným pričinením, tvrdou prácou sám na sebe môžeme zobrať svoj život do vlastných rúk a potom príde ten úsmev slnka!

Tak to vidím ja!

KVAPKA LÁSKY

„Jedna kvapka lásky je viac ako vodopád zlata,“ kdesi som počula raz počula. Jej foriem a podôb môže existovať skutočne veľa.

Môže ňou byť dokonca aj jedna obyčajná kvapka ľudskej krvi. V tomto prípade krv znamená oveľa viac, než len červenú tekutinu kolujúcu v našom tele. Signalizuje tak málo a pritom tak veľa ... Podstata tohto „daru“ spočíva v humánnosti a ochoty pomáhať druhým. „Pomôž druhému a tým urobíš dobre aj sebe,“ káže naše svedomie. Nie všetci ho však uposlúchneme a niektorí, žiaľ, ani nemáme šancu týmto nezištným spôsobom pomôcť a prejaviť svoju dobrú vôľu. Je veľmi hodnotné, ak máme krv zdravú, že ju môžeme „požičiavať“ aj ďalším. Tých, ktorí môžu darovať bezproblémovú krv, je v súčasnosti pomerne málo a na druhej strane sú to ľudia, ktorí to urobiť môžu, avšak ignorujú to alebo úplne odmietajú. Aj taký je život ... Krásny a zároveň smutný, krutý i paradoxný.

Dnes platí vo svete zákon džungle, teda takmer každý z nás myslí len na seba a nestará sa o potreby iných, no my predsa nepatríme do žiadnej ríše zvierat. Prečo nevyjdeme zo svojej ulity a nepokúsime sa postaviť ju druhému?

Prečo mala význam obyčajná soľ v chronicky známej rozprávke Soľ nad zlato? Pretože znamenala viac ako zlato pre tých, ktorí to vedeli oceniť. S krvou je to čosi podobné. Jedna kvapka symbolizuje pre niekoho mnohokrát viac ako celý vodopád našej krvi. Ved' čo pre nás znamená taká kvapka, keď jej máme mnoho? Takmer alebo vôbec nič, keďže si ju ani neuvedomujeme. Avšak pre tých, ktorí tú kvapku potrebujú, môže znamenať celý život. Uvedomme si, ako jednou malou, nepatrnou kvapôčkou môžeme zmeniť život nejakého človeka k lepšiemu a zachrániť mu život.

Martina Štofková

PREČÍTAJTE SI ...

Je jún, slnko svieti, pomaly začína čas voľných dní, čas prázdnin a dovoleníek. Na chvíle oddychu má naša knižnica v svojom knižnom fonde rad pekných titulov kníh našich aj svetových autorov. Z bohatej ponuky vyberáme:

NOAH GORDON : R A B I

Je to rodinná kronika amerického rabína, tento titul patrí k najväčším svetovým bestsellerom, zavedie čitateľa do prostredia americkej židovskej komunity dvadsiateho storočia. Príbeh rodiny kišinevských Rivkidov, ktorí po útrapách pogromu sa konečne dostanú do novej zaslúbenej zeme a z vd'ačnosti poameričtia svoje meno na Kind. Michael Kind je neortodoxný rabi a jeho revolučné myšlienky sa stretávajú s nevôľou židovskej obce, osud jeho rodiny sa prelína celým dejom a k slovu sa dostáva odveká židovská múdrosť.

KATHLEEN McGOWANOVÁ : O Č A K Á V A N Á

Pred dvetisíc rokmi schovala Mária Magdaléna v skalnatom predhorí francúzskych Pyrenejí niekoľko zvitkov pergamenu, evanjelium obsahujúce jej vlastné svedectvo o udalostiach a postavách Nového zákona. Posvätné texty chránené nadprirodzenými silami môže nájsť len predurčená osoba, ktorá naplní staroveké proctvo o l'Attendue – Očakávanej.

MÁRIA ĎURANOVÁ : T E R A Z U Ž V I E M

Na mnohé veci prichádzame, až keď je neskoro. Lýdia, mladá atraktívna žena, teraz už vie, že nie vždy je všetko také úžasné, ako sa na prvý pohľad zdá. V živote tvrdo narazí a ostáva sama. Zahĺbi sa do tajov psychológie, vďaka ktorej lepšie spoznáva ľudskú dušu.

PETER HOLKA : M O D R Ý A N J E L

V tomto románovom príbehu prichádza rozprávač Peter tesne pred maturitou pri úraze o ruku. V nemocnici sa mu po prvý raz zjaví modrý anjel a presvedča ho, že žiť sa oplatí.

ERMA BOMBECKOVÁ : M A T E R S T V O - d r u h é n a j s t a r š i e r e m e s l o

Úsmevná kniha populárnej americkej fejtonistky Ermy Bombeckovej podáva trochu odlišný pohľad na materstvo, na aký sme zvyknutí. Či ste práve na materskej dovolenke, alebo máte deti odrastené, pri čítaní nasledovných príbehov zistíte, že aj na takúto „serióznu“ tému sa dá pozeráť z humornej stránky.

Z O P A K U J M E S I ...

DESAŤ NAJKRAJŠÍCH ZÁMKOV SLOVENSKA

1. Sv. Anton – barokovo - klasicistický kaštieľ s poľovníckou expozíciou jedinou svojho druhu na Slovensku.
2. Trebišov - barokovo-klasicitický kaštieľ z 18.stor. v mestskom parku s francúzskou záhradou.

3. Bojnický zámok - jeden z najkrajších a najnavštevovanejších zámkov v strednej Európe.
4. Budatínsky zámok - bývalý vodný hrad z pol. 13.stor. v r. 1551 prestavaný, v 18. stor. postavili na zvyškoch opevnenia barokovo klasicistický kaštieľ. Sídlo Považského múzea v Žiline - na svete ojedinelá expozícia drotárstva.
5. Hanušovce nad Topľou - renesančný kaštieľ z roku 1564.
6. Betliar – Múzeum v Betliari sídli v poľovníckom kaštieli Andrassyovcov.
7. Strážky – pôvodne pohraničnú pevnosť z 12.stor. prebudovali na hrad a koncom 16.stor. na renesančný kaštieľ.
8. Nový zámok v Banskej Štiavnici – Postavený ako protiturecká strážna veža z rokov 1564-1571.
9. Smolenický zámok - vznikol v 14. stor. ako posledný zo strážnych hradov pri malokarpatských priesmykoch
10. Topoľčianky - monumentálny klasicistický kaštieľ. Od roku 1918 do 1951 tu bolo letné sídlo československých prezidentov.

PRANOSTIKY NA JÚN

- Na „červňu“ záleží celá úroda.
- Jún mokrý a teplý neurobí gazdu biednym.
- Chladný máj s mokrým červňom plní stodoly zbožím a šopy senom.
- Daždivý jún celé leto pokazí.
- Aký jún, taký december.
- Medardova kvapka štyridsať dní kvapká.
- Ňetreba v júni Boha o dišć prošić, pridze hñed, jak začñeme košić.
- Na mokré Turíce nasledujú pošmúrne Vianoce.
- Na svätého Víta na jednej strane tmí sa, na druhej svitá.
- Na svätého Alojza pokos lúku, neboj sa!
- Na svätého Jána otvára sa k letu brána.
- O Jane čerešne i muchy zralé.
- Po Jane sa i dni krátia, i kravy mlieko tratia.
- Keď na Jána kukučka kuká, pekný čas vykuká.
- Do Jána deň sa dĺži.

ZÁHRADKÁRSKE OKIENKO

Jún mesiac, keď dokvitajú jarné a hlásia sa letné kvety. Ruže začínajú kvitnúť a potrebujú rosiť listy, ak je sucho. Prospieva, nastielanie rašelinou alebo pokosenou trávou, ruže sú náročné aj na výživu. Dosievame brokolicu, čínsku kapustu, reďkovku, cviklu, fazuľu a kaleráb. Myslite už teraz na budúci rok a urobte si čas na výsev dvojročných rastlín. Nezábudky, sedmokrásy, zvončeky, klinčeky, predovšetkým sirôtky.

Práce v júni:

- výsev do voľnej pôdy – mrkva, cvikla, šalát
- predpestovanie kapusty, karfiolu a ružičkového kelu
- výsev cukrovej kukurice
- hnojenie plodovej zeleniny

Kvetinová záhrada

- výsadba georgín
- kontrola príznakov plesne a vošiek na ružiach
- odtrhávajúce odkvitnutých kvetov
- pripievňovanie výhonkov ruží k opore
- hnojenie a polievanie rastlín v nádobách

Ochrana rastlín

Proti obalovačovi Decis EW 50, Karate, Nomolt.

Proti chrastavosti a múčnatke Delan , Dithane, Hattrick, Thiovit.

Proti voškám Actara, Bi 58 EC, Calypso, Mospilan, Nurele, Pirimor, Reldan.

Na viniči 2 týždne po odkvitnutí proti peronospóre a múčnatke Thiovit, Systhane, Acrobat, Delan, Dithane, Champion, Kuprikol, Ridomil. Proti akarínóze a erinóze Quadris.

Na kapustách proti voške a skočke Actara, Diazol, Nurele, Decis , Bi 58 nové karate a Piromir.

Na ružiach proti škvrnitosti Dithane a múčnatke Baycor a Saprool.

Proti bielej hnilobe Discus, Quadris.

Ľubomír Krupa

Z P O Z

Do radov obyvateľov nášho mesta sme privítali

Daniel Imrich
Faustína Maťašová
Nikolas Kmec
Erika Mikulová
Patrik Fedák
Michal Šofranko

V mesiaci jún svoje životné jubileá oslávia :

Michal Zaputíl	75	Margita Šoltisová	60
Pavel Farský	65	Štefan Bolvan	60
Helena Pališínová	65	Antónia Sokolová	55
Michal Michlík	60	Alena Kmecová	55
Zuzana Gul'ová	60	Juraj Hliboký	55
Helena Krokkerová	60	Ján Čorba	55
Ján Kolesár	60	Mária Rybárová	55
Jozef Longauer	60	Peter Krivák	50
Anna Hliboká	60		

Manželstvo uzavreli

RNDr. Vladimír Dudiňák, Phd. Giraltovce	-	Slavka Oberleová Nižná Myšľa
Zdenko Čipčovský Kučín	-	Katarína Jankuvová Giraltovce
Pavol Švač Giraltovce	-	Adriána Dudášová Michalovce

ŠPORT

Pred záverom III. futbalovej ligy **ŠTVRTÁ PRIEČKA NA DOSAH**

Máme za sebou 28 kôl najvyššej regionálnej súťaže. Futbalisti MFK Slovan Giraltovce sú na výbornom štvrtom mieste a na jeho definitívne obsadenie im stačí uspieť v poslednom zápase proti Kráľovskému Chlmcu. Navyše práve toto mužstvo bude doprevádzať Žakarovce do IV. ligy. Čaká sa ešte na tretieho do partie. Rozhodne sa medzi Turnou a N. Myšlou. Práve Turna prišla o tri body po inzultácii rozhodcov a navyše prehrala domáci súboj s N. Myšlou kontumačne, pretože jej hráč nastúpil počas práceneschopnosti. Giraltovčanov čaká ešte zápas proti Nižnej Myšli na jej pôde v Krásnej a o tom, že to bude veľmi náročný zápas netreba nikoho presviedčať. Mesiac máj priniesol so sebou až päť zápasov a tréner Slovana Mgr. Radoslav Kačala ich stručne zhodnotil takto: "Prehra s Popradom mala negatívny dopad na ďalšie účinkovanie mužstva. Predovšetkým sa vytratila pohoda a začali nás prenasledovať zranenia, ku ktorým sa pridali ešte tresty za žlté a červené karty. V Topoľanoch (1:1) sme chceli bodovať. Domácych sme predčili, ale nakoniec sme boli spokojní aj s nerozhodným výsledkom. Proti stále sa lepšiacemu V. Šarišu (2:0) podali chlapci dobrý výkon, zabojovali a predviedli niekoľko výborných akcií. Ďalšie dva zápasy boli povinnou jazdou. Aj napriek spomínaným problémom sa víťazstvá s Brekovom (4:0) a v Žakarovciach (1:0) rátajú. Prehĺbila sa absencia hráčov na tréningoch, čo sa zákonite odrazilo nielen v spomínaných zápasoch, ale aj v stretnutí proti Sp. Podhradiu (1:1). Tu sa to prejavilo najmarkantnejšie, keď aj horúčava urobila svoje. Pritom som zo súpera mal obavy, pretože jeho výkonnosť v jari sa výrazne zlepšila. Konečná remíza bola aj zaslúženou odmenou za enormnú snahu o odvrátenie prehry." Tréner sa vyjadril aj o debakli v Bardejove, ale jeho hodnotenie bolo uverejnené v zápasovom Spravodaji. Tu je potrebné ešte dodať, že po zápase s Popradom sa kabína Slovana vďaka giraltovským „kuvičím" hlasom poriadne nahlodala. A tu si treba pripomenúť starú futbalovú múdrosť: "Ak sa v hociktorom mužstve začne špekulovať, znamená to pre klub začiatok konca!" Aj keď si to nikto nepripúšťa, zásah do fungovania klubu a účinkovania mužstva je zjavný. Známy trojuholník hráči - tréner - funkcionári sa nalomil. Jedna jeho strana praskla na výročnej schôdzi MFK Slovan v decembri, druhá praskla na rozhraní apríla a mája. Jedna však zostala celá. Viete ktorá je ktorá? A žiadny futbalový mág nezostrojí trojuholník z jednej strany. Žiaľ, Igor Novák už

nežije. On si totiž na svoj trojuholník nenechal nikdy siahnúť, a chránil si ho ako oko v hlave. Takže, vážení, zanechajte žabomyšie spory a postavte opäť silný trojuholník, tak ako to bolo v Giraltovciach dobrým zvykom. Doterajší sponzori futbalových zápasov v tohtoročnej jari nech sú pre všetkých, ktorí chcú do giraltovského futbalu hovoriť svetlým vzorom.

MVDr. Miroslav Deutsch

Naprieč Slovenskom.

Trasa Donovaly – Trenčianske Teplice

V tejto etape pochodu Dukla- Bratislava chcem opísať prechod piatimi pohoriami Slovenska. Začínam Nízkymi Tatrami, potom prechádzam Veľkou Fatrou, Kremnickými vrchmi, Žiarskym pohorím a končím Strážovskými vrchmi. Vyskytujú sa tu bukové, ale aj smrekové lesy. Celý čas ma sprevádzalo pekné slnečné počasie.

Deň pred prvým májom prichádzam do Ružomberka, kde sa ubytujem a robím prípravu na druhý deň. Ráno zisťujem na svojom tele kliešť'a, takže navštevujem pohotovostnú službu, kde mi pani doktorka vyberie parazita a zažela príjemnú púť.

Na autobusovej stanici stretávam skupinu detí z miestneho CVČ, ktorí smerujú ako ja na Donovaly. Na Donovaloch sa ohlasujem Horskej službe, takže budem pod jej ochranou počas dennej túry. Napokon kráčam s deťmi až na kopec Zvolen. Je zaujímavé sledovať ich výstup. Tí štíhlejší sú na vrchole už v predstihu a tí ťažší s problémami dosahujú vrchol. V tejto výške sa s nimi rozlúčim a pokračujem po červenej značke na Motyčskú hoľu V. Šturec. Je dosť pod mrakom, ale kráča sa príjemne po borovicovom háji. Prichádzam na V. Šturec, moju trasu pretína stará poľná cesta. Postupne sa dostávam do stúpania až na Repište, za ktorým je dlhá pláň, ktorá končí Rybovským sedlom. Tu začína pohorie Veľká Fatra. Ešte hodinu stúpania a som na Krížnej, na ktorej je vysielateľ vo výške 1574 m. Kochám sa okolím, v diaľke vidím Ostredok. Po hodine oddychu schádzam na horský hotel Kráľova studňa. Hotel je v prestavbe, preto aj cena je symbolická. Dĺžka pochodu bola 25 km a trval 9 hodín.

Ráno budiček o siedmej, po poľnej ceste, ktorá vedie až do Harmanca, schádzam od hotela asi 5 km, kedy zabočujem vpravo a po zväžnici sa dostávam na prašnú vápencovú cestu na Malý Šturec. Začína sa zmrákať, preto na Šturci zabočujem k horskému hotelu Bartoška. Tu prečkám noc, aby som ráno po modrej značke a zle udržiavanom chodníku vystúpil na Flochovo sedlo. Na vrchole bolo ešte pol metra snehu, ktorý bránil v plynulom pohybe. Trochu strácam orientáciu aj značku. Na tomto mieste sa spájajú tri trasy. Napokon nachádzam smerovník, ktorý ma navádza na smer cesty. V týchto miestach sa pohybujú aj medvede, po ktorých je vidno plno výkalov. Keď som sa pred cestou spýtal Robina Riggu zo spoločnosti na ochranu medved'ov na ich výskyt a pohyb, prvé, čo sa ma spýtal, bola lokalita môjho pohybu. Konštatoval, že vo výškach, v ktorých pôjdem, by sa nemali medvede vyskytovať. Aj keď ma uspokojil, predstava strachu bola hrozivá. Z Flochovej na Skalku sú tak tri hodiny cesty. Pri vysielateľi urobím pár snímkov, zoznámim sa s rodinou zo Šenkvic a som veľmi prekvapený, keď mi povedia, že v Modre je môj menovec šéfom poľnohospodárskeho družstva.

Sú tri hodiny popoludní a ja mám dosť času, aby som pokračoval po lesnej ceste na Krahule a Kremnické Bane, kde končím prvomájový víkend.

8. mája odchádzam do Prešova a odtiaľ vlakom do Vrútok a následne na Kremnické Bane, kde ma čakajú dvaja priatelia turisti, ktorí ma budú sprevádzať na trase do Rematy. Značka vedie z Kr. Bane do Kunešova po asfaltovej ceste. Za dedinou vchádzame na veľké

neobrobené lány polí . Kráčame cez ihličnaté lesy až na Sedlo pod Vysokou, kde odpočívame. Asi po dvoch hodinách, keď prechádzame po Kozích chrbtoch, prideme na Bralovú skalu, z ktorej je pekný výhľad na Kunešovskú hornatinu. Odtiaľ schádzame do rekreačnej oblasti Remata. Priatelia čakajú na vlak do Kremnice a ja sa ubytujem v turistickej ubytovni. Cesta trvala päť hodín a merala 20 kilometrov.

Po raňajkách odchod na trasu o 7 .00 hod.- Remata – Vyš. Sedlo. Prichádzam nad Sklené a odtiaľ po lesných chodníkoch okolo chatovej základne po lesných lúkach a pri zapnutom tranzistore zdolávam ďalšie kilometre. Priateľ, ktorý ma čaká vo Vyšehradskom Sedle, ma upozorňuje na výskyt medved'ov. Pri otázke, čo mám robiť, aby som sa vyhol stretu, odpovie, že mám spievať. No ale spievať päť hodín je trochu veľa. Napokon sa stretávame vo Vyš. Sedle. Po zelenej značke schádzame do Nitrianskeho Právna, kde budem nocovať. On odchádza domov, aby sme sa ráno opäť zišli. Táto trasa merala 20 km a trvala 6 hodín.

Ráno sa stretávame v autobuse. Túru v sedle začíname o šesť tridsať. Priateľ obúva návleky proti rose , stačí zakývať priateľom, ktorí sa vezú v autobuse na niektorú z túr v okolí. Po hodine a pol oddychujeme na Hadvige. Kolega mi rozpráva o ľuďoch nem. národnosti, ktorí tu po stáročia žili a spracovávali rudu, obrábali a kľčovali pôdu, aby ich napokon po vojne odtiaľ vyhnali. Teraz je tu pusto, polia neobrobené, zarastené. Na Závozoch si urobíme snímky na pamiatku a schádzame do Vričanského sedla 665 m.

Po chvíli oddychu začíname stúpať na Havraniu skalu vo výške 1003 m. Ideme pokojným tempom, priateľ mi vysvetľuje, že trasa bola preložená kvôli výrubu stromov a turisti si ju potom skrátili tak dostrma. Prechádzame okolo silného prameňa vody, kde sa občerstvíme a oddychujeme. Po poľnej ceste vchádzame na Fačkovo sedlo. Vpravo sa vypína Kl'ak aj s bralom. Priateľ otvára unimobunku, v ktorej strávime dnešnú noc. Vedľa je ubytovňa Energetik a až teraz si spomínam, že v r.1963 so tu bol na lyžiarskom výcviku.

Dlho do noci rozprávame, takže ráno je tu skoro. Spolubývajúci urobí čaj zo žihľavy, naraňajkujeme sa a pokračujeme v ceste do Čičmian. Obchádzame Homolku a dostávame sa k smerovníku Pod čelom. Tu oddychujeme. Priateľ volá neter, aby jej zablahoželal k sviatku, a pokračujeme po úbočí do sedla Javorinka. Odtiaľ máme ešte štyridsaťpäť minút do malebných Čičmian. Pred pekným domom si urobíme snímku pre spomienku. V miestnom obchode sa občerstvíme, posedíme a rozprávame sa s miestnymi ľuďmi. Jedenásť štyridsať päť robím snímok priateľa s pozadím obecného úradu a zjazdovky, rozlúčim sa s ním so želaním skorého videnia na zraze slovenských turistov vo Svidníku.

Netuším, že je to naposledy. Pri ceste domov mu prišlo nevoľno, upadol do kómy a viac sa neprebral. O dva dni zomrel. Koloman, česť tvojej pamiatke.

V nedeľu pokračujem výstupom na Strážov - 123 m, cez Zliechov a Koš. Rovné sa dostávam do osady Kopec, kde aj nocujem. V pondelok ma čaká posledná náročná túra. Za dve hodiny som na vrchu Vapeč, schádzam do dediny Horná Poruba a pokračujem cez Slopský vrch, sedlo Babu, odkiaľ je pekný výhľad na údolia. Sú tu zachovalé bukové lesy, chodník rovný a čistý. Keď pridem na Kamenné vráta, červená značka sa stráca a ja blúdím, schádzam do chatovej osady Omšenie, kde mi miestny chatár ukáže správny smer. Prichádzam do cieľa môjho putovania Trenčianskych Teplíc. Urobím si znovu pár snímok, zapijem smäd kofolou a idem na autobusovú stanicu. V Trenčíne pri kúpe cestovného lístka strácam náprsnú tašku aj s dokladmi. Zisťujem to až vo vlaku na ceste domov. V utorok môj priateľ turista zomrel, som z toho veľmi smutný. O týždeň v pondelok sa v Trenčíne našli moje doklady.

Niektó raz povedal „ Život je zmena.“ Tých zmien bolo v tomto týždni nejako veľa.....

V budúcom čísle cez Malé Karpaty.

Pavol Bakalar, KST

POZVÁNKA

Mesto Giraltovce Vás srdečne pozýva na 17. ročník Folklórneho festivalu 2008, ktorý sa uskutoční dňa 8. júna 2008 / nedeľa/ so začiatkom o 14,00 hod na mestskom amfiteátri.

V programe sa Vám predstavia: DFS Giraltovčan, FS Topľan, DFS Hrabovka, FS Orgonina, FS Krajnanec, ženská spevácka skupina z Giraltoviec a DFS Kukovčan z Kukovej.